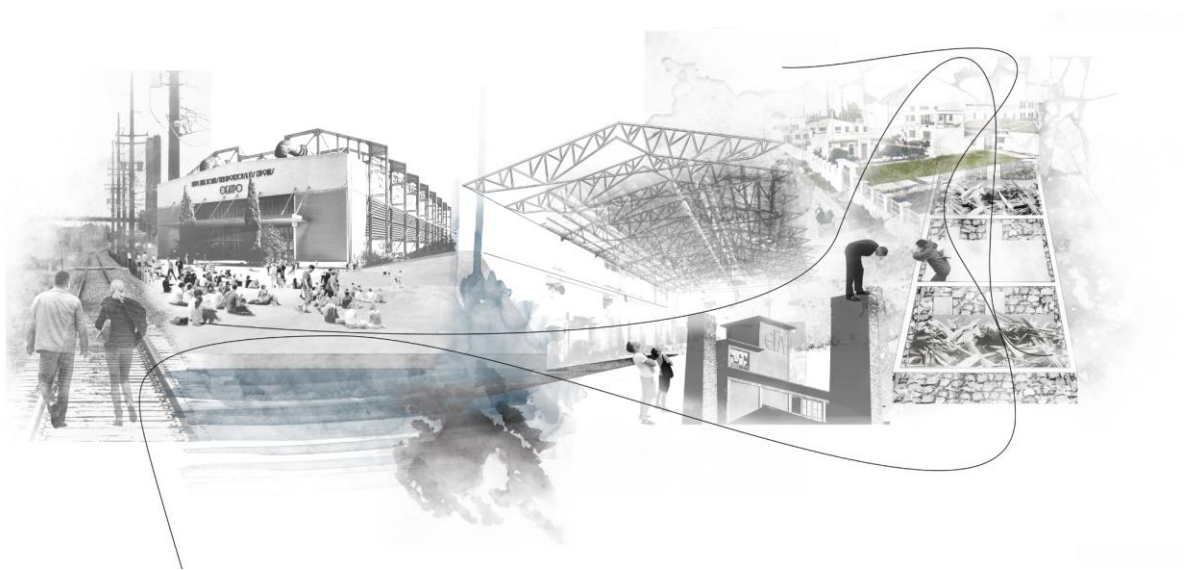

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ
ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Επεξηγηματική Έκθεση της Συνολικής Πρότασης

«Συνέχειες ανάμεσα σε υλικά και χρονικά θραύσματα»

PT10092001

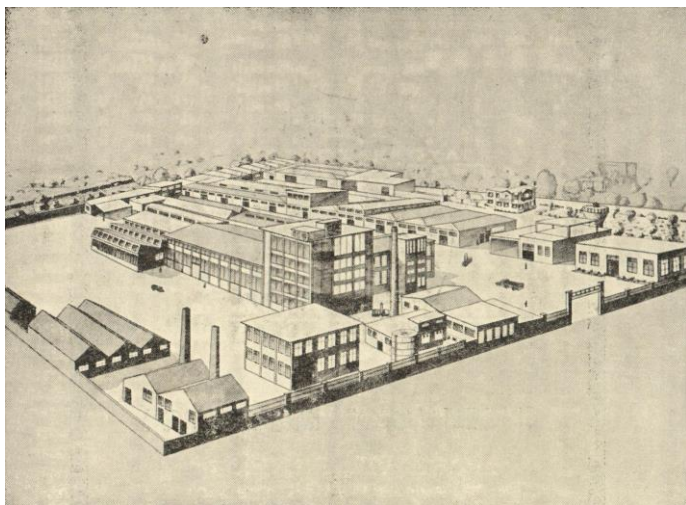
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

A. Γενική επισκόπηση της υφιστάμενης κατάστασης.....	2
B. Ανάλυση των συνθετικών αρχών και των κριτηρίων εκπόνησης της πρότασης.....	9
Γ. Διατύπωση κεντρικής ιδέας και τεκμηρίωση συνθετικών επιλογών.....	10
Δ. Εκπλήρωση των στόχων και του Οράματος του Διαγωνισμού.....	17
Ε. Περιγραφή προτεινόμενων επεμβάσεων και προς ανάπτυξη χρήσεων.....	18
ΣΤ. Γενική εκτίμηση κόστους υλοποίησης της πρότασης.....	27
Ζ. Περιγραφή της διαμόρφωσης και του εξοπλισμού του ελεύθερου χώρου και των προτεινόμενων υλικών.....	28
Η. Αρχές διαμόρφωσης πρασίνου βάσει της υπάρχουσας κατάστασης.....	34
Θ. Προτεινόμενες προσβάσεις και κυκλοφοριακές παρεμβάσεις.....	37
Ι. Οικονομική βιωσιμότητα της περιοχής ανάπλασης.....	39
Βιβλιογραφία.....	41
Παράρτημα.....	44
Πινακίδα 1.....	45
Πινακίδα 2.....	46
Πινακίδα 3	47

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Α. Γενική επισκόπηση της υφιστάμενης κατάστασης

Το πρώην εργοστάσιο Λαδόπουλου Ε.Γ.Λ συνιστά έναν τόπο άρρηκτα συνδεδεμένο με την ιστορία, τη βιομηχανική κληρονομιά και τη συλλογική μνήμη της πόλης της Πάτρας. Κατά τη μακρόχρονη περίοδο λειτουργίας του, κατόρθωσε να αναδειχθεί σε μία από τις μεγαλύτερες χαρτοβιομηχανίες των Βαλκανίων, να βελτιώσει το επίπεδο διαβίωσης σημαντικού τμήματος του τοπικού πληθυσμού και να εισάγει την ιδέα της βιωσιμότητας, μέσω της ανακύκλωσης του παλαιού χάρτου. Ακόμη, σημαντικός ήταν ο ρόλος της στην πολεοδομική εξέλιξη της Πάτρας, καθώς σε σύντομο διάστημα από τη λειτουργία της προέκυψε η ανάγκη κάλυψης των οικιστικών αναγκών της εργατικής τάξης. Προσελκύοντας νέες χρήσεις, η «απομονωμένη» βιομηχανική περιοχή μετατράπηκε σε αστικό πυκνωτή, με αποτέλεσμα τη δημιουργία κέντρων γειτονιών.

Εικ. 1. Αξονομετρικό σχέδιο συγκροτήματος.

Πηγή: Παπαευθυμίου Ξ., «Χαρτοποιία Ε.Γ. Λαδόπουλου (ΕΓΛ)», Ψηφιακή συλλογή Διογένεια».

Ωστόσο, η αποβιομηχάνιση της πόλης και η απουσία σεναρίων για αξιοποίηση της ανενεργούς βιομηχανικής ζώνης κατέστησαν την πρώην χαρτοποιία ένα αστικό κενό, του οποίου η σημασία εξαντλείται σε αυτήν του βιομηχανικού κατάλοιπου του παρελθόντος. Η γειτνίαση του πρώην εργοστασίου Ε.Γ.Λ με το νέο λιμάνι αποτελεί αφορμή για την επανακατοίκηση του τόπου, την επανένταξή του στο κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο της πόλης, τη μετατροπή του σε πυρήνα δημόσιας ζωής και τη σύνδεση των κατοίκων με τη βιομηχανική τους κληρονομιά.

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Εξετάζοντας τις παραπάνω προοπτικές, αναλύεται η υφιστάμενη κατάσταση μέσω της διερεύνησης των *χωρο-χρονικών διαρθρώσεων του βιομηχανικού συγκροτήματος*, των διαρκών *μετασχηματισμών του υγρού στοιχείου* λόγω της παραγωγικής διαδικασίας και της “απρόσμενης” συνύπαρξης της βιομηχανικής παραγωγής με *το στοιχείο του κήπου*. Κριτήριο επιλογής αυτών των τριών βασικών αξόνων (βιομηχανία, νερό, κήπος) για την ανάλυση ήταν ο εντοπισμός τους όχι μόνο στο παρελθόν(περίοδος λειτουργίας συγκροτήματος), αλλά και στο παρόν. Στην πρώτη περίπτωση, η παραγωγική διαδικασία απαιτούσε τον αυστηρό διαχωρισμό και διαρκή έλεγχο. Αντίθετα, στο παρόν, ο χώρος βιώνεται ως τόπος συνύπαρξης, καθώς ο νόμος της εντροπίας έχει καταστήσει διαπερατά τα αυστηρά, ορθολογικά όρια, με αποτέλεσμα το νερό, οι φυτεύσεις και οι βιομηχανικές υλικότητες να έχουν δημιουργήσει νέες συμβιωτικές δομές.

Πιο αναλυτικά, αναφορικά με τον πρώτο άξονα διερεύνησης, έγινε προσπάθεια διάκρισης των κύριων φάσεων κατασκευής του βιομηχανικού συγκροτήματος, βάσει των σχεδίων και των φωτογραφιών που εντοπίστηκαν. Στην αναγνώριση των κατασκευαστικών φάσεων βοήθησαν κυρίως τα διαφορετικά υλικά δόμησης που εντοπίστηκαν στο συγκρότημα, τα οποία ανταποκρίνονται στην εξέλιξη των κατασκευαστικών τεχνικών που συντελέστηκε τον 20ό αιώνα. Με αυτόν τον τρόπο προκύπτουν 4 χρονικές φάσεις ανάπτυξης του βιομηχανικού συγκροτήματος, που εντοπίζονται κατά τις περιόδους:

-1929-1935: κατασκευή μηχανοστασίου, λεβητοστασίου, κτηρίων χαρτοποιητικών μηχανών I και II, κοπτικών, διαλογής και συγκροτήματος αποθηκών.

-1935-1959: κατασκευή κτιρίου ανακύκλωσης παλαιού χάρτου, κτηρίων χαρτοποιητικών μηχανών III και IV, κοπτικών, διαλογής και συγκροτήματος αποθηκών.

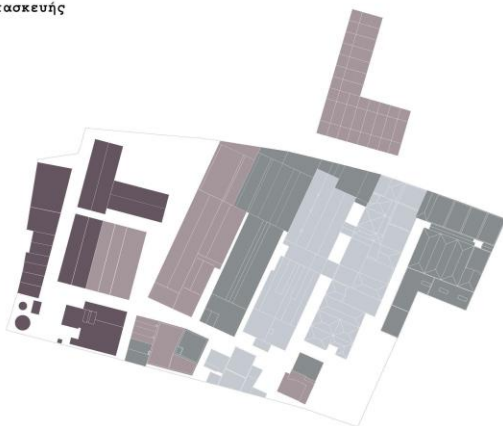
-αρχές '60: επέκταση του χώρου παραγωγής με τα κτήρια χαρτοποιητικών μηχανών V και VI, των γραφείων και του κτηρίου ανακύκλωσης παλαιού χάρτου

-τέλη '60: κατασκευή τελευταίου λεβητοστασίου, προσθήκη νέου συγκροτήματος αποθηκών

PT10092001

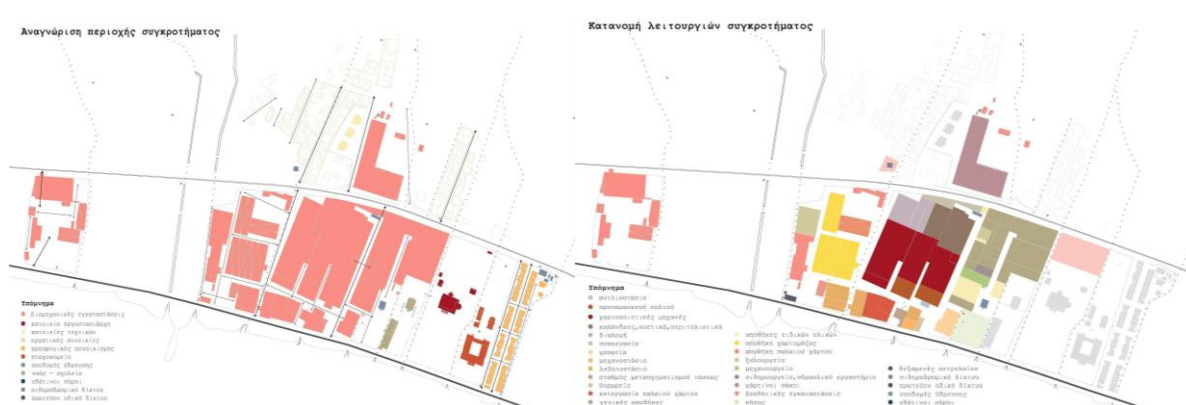
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Φάσεις Κατασκευής

Εικ. 2. Τελευταία κατασκευαστική φάση βιομηχανικού συγκροτήματος (τέλη '60). Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Υπόμνημα
■ 1929-1935
■ 1935-1959
■ 1959-1960
■ 1960-1965

Εικ. 3. Διαγράμματα ανάλυσης περιοχής βιομηχανικού συγκροτήματος. Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Αντιστοίχως, τα τυπολογικά, λειτουργικά και κατασκευαστικά χαρακτηριστικά των επιμέρους κτηριακών όγκων του συγκροτήματος διαρθρώνουν 4 χωρικές ενότητες, οι οποίες διαφοροποιούνται μεταξύ τους ως προς τη σχέση πλήρους κενού, την κλίμακα, τον προσανατολισμό, το ρυθμό, το χρόνο κατασκευής και την υλικότητα. Αυτές ορίζονται ως εξής:

α. τα Δωμάτια: αποτελούνται από τα κτήρια των αποθηκών και βοηθητικών χρήσεων (μηχανουργείο, ξυλουργείο) στο νοτιοανατολικό τμήμα της περιοχής επέμβασης. Πρόκειται για κατασκευές από πλινθοδομές με κεραμοσκεπές, τμήματα των οποίων έχουν καταρρεύσει. Είναι τοποθετημένες σε σειρά και συνδέονται μεταξύ τους άμεσα μέσω ανοιγμάτων.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

β. ο Πυρήνας: συγκεντρώνει το σύνολο των κελυφών, μέσα στα οποία πραγματοποιούνταν η παραγωγική διαδικασία (προπαρασκευή χαρτοπολτού, παραγωγή χαρτιού στην χαρτοποιητική μηχανή, συσκευασία, αποθήκευση). Ο προσανατολισμός τους στον άξονα ανατολής-δύσης προκύπτει από την ανάγκη άμεσης σύνδεσης με το σιδηροδρομικό δίκτυο και το λιμάνι για την εξασφάλιση πρώτων υλών και την μεταφορά προϊόντων, ενώ η γραμμικότητα των όγκων, κατασκευασμένων από οπλισμένο σκυρόδεμα ακολουθεί τη γραμμή της παραγωγής και τη μορφή των χαρτοποιητικών μηχανών. Τέλος, το μεγάλο εσωτερικό ύψος των κτηρίων των μηχανών επέτρεπε την κίνηση σε διαφορετικά επίπεδα αναγκαία για τον έλεγχο της παραγωγής και για τη συντήρηση του εξοπλισμού.

γ. το Κενό: συνιστά το βόρειο τμήμα του βιομηχανικού συγκροτήματος, το οποίο υπέστη πλήρη κατεδάφιση στις αρχές του 21ου αι. για την ανέγερση του «Εργοστασίου Τέχνης». Ως κατάλοιπα παραμένουν στο χώρο η “κόκκινη” μηχανή (λέβητες) πάνω στο δάπεδο του κατεδαφισμένου Λεβητοστασίου III και ορισμένες τοιχοποιίες αποθηκών από πλινθοδομή.

δ. το Μέτωπο: πρόκειται για τα κτήρια διοίκησης, παραγωγής ενέργειας και ανακύκλωσης. Η χωρική διάρθρωση τους αφενός δημιουργεί έναν ρυθμό πλήρους-κενού, αφετέρου συνθέτει το δυτικό όριο του συγκροτήματος, το οποίο σήμερα καθίσταται ασαφές λόγω της ολικής κατεδάφισης του βόρειου τμήματος. Τέλος, η κλίμακα τους δημιουργεί συσχετίσεις με την κλίμακα της πόλης και μεταβάσεις σ’ αυτή της βιομηχανίας.

Εικ. 4. Το Μέτωπο, Άποψη των βιομηχανικών εγκαταστάσεων από τη θάλασσα (1963). Πηγή: Σαραφόπουλος Ν., *Ιστορικό Λεύκωμα Αχαϊκής Βιομηχανίας 1825 – 1975*, σελ. 289.

Εστιάζοντας στα επιμέρους κελύφη, πραγματοποιήθηκε ο προσδιορισμός των αξιών τους. Ως σύστημα αξιολόγησης επιλέχθηκε το “Nara Grid”, που βασίζεται στο “Nara Document on Authenticity”, που αναπτύχθηκε από το ICOMOS το 1994.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

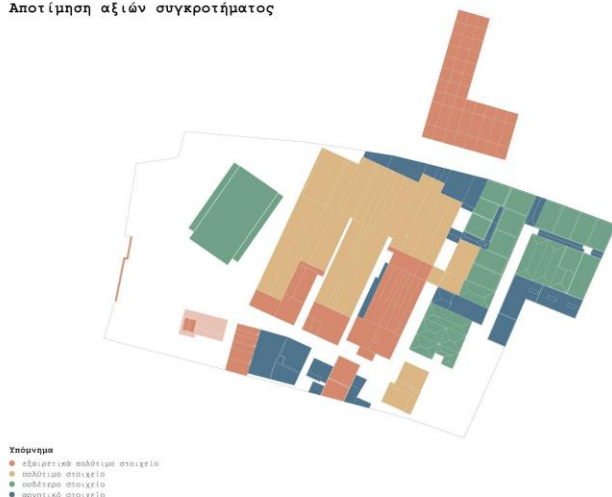
Πτυχές (Aspects)	Διαστάσεις (Dimensions)	Καλλιτεχνική (Artistic)	Ιστορική (Historic)	Κοινωνική (Social)	Επιστημονική (Scientific)
Μορφή και σχεδιασμός (Form and design)		Η διάταξη των εγκαταστάσεων ακολουθούσε τη γραμμή παραγωγής. Οι εγκαταστάσεις βασίστηκαν σε ένα ανοιχτό σχέδιο κάτοψης. Μεταξύ του καννάβου των υποστυλωμάτων χωροθετούνταν οι μηχανές. Υψηλά επιμήκη ανοίγματα εξασφάλιζαν τον ηλιασμό και αερισμό. Εντοπίζονται κυρίως στις βόρειες όψεις κτηρίων, όπου απαιτούνταν σταθερός φωτισμός, αλλά και στα κτήρια που συνθέτουν το μέτωπο προς τη θάλασσα. Το μεγάλο εσωτερικό ύψος των κτηρίων των μηχανών επέτρεπε την κίνηση σε διαφορετικά επίπεδα αναγκαία για την παραγωγική διαδικασία και για τη συντήρηση. Μέσω της εκβιομηχάνισης εισήχθησαν στοιχεία της μοντέρνας αρχιτεκτονικής.	Το βιομηχανικό συγκρότημα υπήρξε η μοναδική χαρτοποιία της Πάτρας και μία εκ των σημαντικότερων των Βαλκανίων. Στις αρχές του 21ου αι., η ακεραιότητά του επλήγη από τις κατεδαφίσεις των εγκαταστάσεων του βόρειου τμήματος για την κατασκευή του «εργοστασίου τέχνης». Η αυθεντικότητα του συγκροτήματος διατηρείται μόνο αναφορικά με τις σωζόμενες κτηριακές εγκαταστάσεις (φέροντα οργανισμό). Η εκποίηση των μηχανών (πλήν της χαρτοποιητικής 1), αλλά και η διαρπαγή του μηχανολογικού εξοπλισμού, που είχε παραμείνει μετά την διακοπή της λειτουργίας του εργοστασίου, έπληξαν την αυθεντικότητά του συγκροτήματος.	/	Η διάταξη των εγκαταστάσεων εξυπηρετούσε λειτουργικές ανάγκες της παραγωγής. Οι σωζόμενες εγκαταστάσεις επιτρέπουν τη μελέτη της τυπολογίας ενός συγκροτήματος χαρτοποιίας. Τα κατάλοιπα των αποθηκών δίνουν τη δυνατότητα εξέτασης της μορφής των τοπικών ξύλινων στεγών. Ακόμη, οι σωζόμενες εγκαταστάσεις των διαφόρων αρχαίων βιομηχανιών επιτρέπουν τη συγκριτική μελέτη των μορφολογικών και τυπολογικών τους χαρακτηριστικών.
Υλικά και υπόσταση (Materials and substance)		Η γεφύρωση μεγάλων ανοιγμάτων είναι αναγκαία στη βιομηχανία. Τα κτήρια παραγωγής στεγάστηκαν με επίπεδα δώματα και διρρηχτές στέγες από οπλισμένο σκυρόδεμα ή μεταλλικούς δικτυωματούς φορείς. Ορισμένα καλύφθηκαν με καμπύλες ή μονόριχτες στέγες οπλισμένου σκυροδέματος. Οι αποθήκες καλύφθηκαν κυρίως με ξύλινες τετράριχτες στέγες και κεραμίδια.	/	/	Από το μηχανολογικό εξοπλισμό διατηρούνται μόνο η χαρτοποιητική μηχανή 1, οι σπρωιμηχανές και οι μηχανές του μηχανοστασίου. Η μελέτη της εξέλιξης του μηχανολογικού εξοπλισμού θα μπορούσε να βασιστεί μόνο στο σωζόμενο αρχαιολογικό υλικό μιας και η υπάρχουσα βιβλιογραφία είναι ελλιπής.
Χρήση και λειτουργία (Use and function)		Η μορφή των χώρων σχετίζεται με τη λειτουργία που εξυπηρετούσαν στη γραμμή παραγωγής. Η αύξηση της παραγωγής οδήγησε στην προσθήκη νέων κτηρίων μηχανών παράλληλα στα υφιστάμενα στη διεύθυνση ανατολής – δύσης. Οι δευτερεύουσες χρήσεις εκτεινόταν επίσης γραμμικά. Η προσβσιμότητα και η κυκλοφορία μεταξύ των κτηρίων γινόταν παράλληλα με τη γραμμή παραγωγής, ενώ υπήρχαν και εγκάρσιες προσβάσεις.	Η κάλυψη του ελεύθερου χώρου του συγκροτήματος καταδεικνύει την αύξηση της παραγωγής και τις επαγόμενες λειτουργικές ανάγκες. Η βιομηχανία προσέκλυσε οικιστικές χρήσεις, που οδήγησαν στη δημιουργία μικρών αστικών πυρήνων σε απόσταση από το κέντρο της Πάτρας. Στην τρέχουσα περίοδο αποβιομηχάνισης, οι σωζόμενες εγκαταστάσεις συνθέτουν την εικόνα του θαλάσσιου μετώπου της πόλης μορτυρώντας την εκβιομηχάνιση του 20ού αι.	Η βιομηχανία ως ιδιωτική επένδυση ήταν σημαντική καθώς δεν υπήρχαν αντίστοιχοι μεγέθους κρατικές, ενώ είχε σημαντική κοινωνική προσφορά. Σε σύντομο διάστημα από τη λειτουργία της προέκυψε η ανάγκη κάλυψης των οικιστικών αναγκών της εργατικής τάξης, ενώ οικοδομήθηκε ο προσφυγικός συνοικισμός. Η «απομονωμένη» βιομηχανική περιοχή μετατράπηκε σε αστικό πυκνωτή προσελκύοντας νέες χρήσεις με αποτέλεσμα τη δημιουργία κέντρων γεγονιών. Συνεπώς, η βιομηχανική δραστηριότητα υπέδειξε την πολεοδομική εξέλιξη.	Δυνατότητα μελέτης του τρόπου λειτουργίας μιας χαρτοβιομηχανίας που υπήρξε πρωτοπόρος στην ανακύκλωση χαρτού και κυριάρχησε στα Βαλκάνια μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του '60.

Παραδόσεις, τεχνικές και κατασκευαστική τέχνη (Traditions, techniques and workmanship)	Στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικά δομικά υλικά, όπως πλινθοδομή, ξύλο, σκυρόδεμα, μέταλλο. Το γεγονός αυτό μαρτυρά την πρόοδο που συντελέστηκε στις κατασκευαστικές τεχνικές από τις αρχές του 20ού αι. μέχρι τα τέλη του. Η πρόοδος αυτή αποτυπώθηκε στις φάσεις εξέλιξης του εργοστασίου.	Στο κτηριακό απόθεμα εντοπίζονται διαφορετικές κατασκευαστικές τεχνικές που αποτυπώνουν τις εξελίξεις που σημειώθηκαν στην πάροδο του 20ού αι.	Οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις συνδέθηκαν με μία μεγάλης κλίμακας οικοδομική δραστηριότητα. Αντίθετα, ο ιστός που τις περιβάλλει χαρακτηρίζεται ακόμη από τη μικρή κλίμακα των κατοικιών της εργατικής τάξης και του προσφυγικού συνοικισμού. Η μετεγκατάσταση των εργατών εκεί έγινε αυτοβούλως, ενώ ίσως προηγήθηκε η κατασκευή των κατοικιών του εργοστασιαρχή και των τεχνικών. Συνεπώς, στον αστικό ιστό δημιουργήθηκε ένα όπλο βιομηχανίας - κατοικίας που απαντάται σαν χωρικό μοντέλο στην Κεντρική Ευρώπη.	Μελέτη των τοπικών τεχνικών που εφαρμόστηκαν στις εγκαταστάσεις από πλινθοδομή και ξυλεία βάσει των καταλοίπων. Μελέτη της εγκατάστασης, όπου σήμερα στεγάζεται το Αθλητικό Κέντρο Λαδόπουλου, η οποία αποτελεί ιδιαίτερο δείγμα χρήσης του οπλισμένου σκυροδέματος για τη διαμόρφωση καμπύλων δωμάτων.
Θέση και περιβάλλον χώρος (Location and setting)	Ο προανατολισμός του συγκροτήματος στη διεύθυνση ανατολής - δύσης επηρέασε τη μορφή των εγκαταστάσεων που προστέθηκαν λόγω των αυξανόμενων αναγκών. Από τον προανατολισμό του συγκροτήματος καταδεικνύεται η επιθυμία σύνδεσής του με το δίκτυο και σιδηροδρομικό δίκτυο, που εξασφάλιζαν τη μεταφορά πρώτων υλών και προϊόντων. Η εξέχουσα θέση της περιοχής που βρισκόταν σε μικρή απόσταση από το κέντρο της Πάτρας και διέθετε άφθονους υδάτινους πόρους προσέκλυσε τις βιομηχανικές χρήσεις στις αρχές του 20ού αι.	Η Πάτρα εξαπλώθηκε το 19ο αι. στην περιοχή γύρω από το παλιό λιμάνι, που μετεξελίχθηκε στο σύγχρονο κέντρο της. Οι βιομηχανίες χωροθετήθηκαν στα βόρεια και στα νότια του κέντρου της πόλης, κατά μήκος του παραλιακού μετώπου. Η πόλη άρχισε σταδιακά να αναπτύσσεται κυρίως στα ανατολικά της βιομηχανικής ζώνης. Κάτι ανάλογο παρατηρείται και στην περίπτωση της χαρτοποιίας Λαδόπουλου, που εντάσσονταν στη βιομηχανική ζώνη και συνδεόταν με το παλιό λιμάνι μέσω σιδηροδρομικού και αργότερα οδικού δικτύου.	Η περιοχή στην οποία εντάσσεται το βιομηχανικό συγκρότημα καθόρισε την αστική ανάπτυξη και εξυπνέτησε διαφορετικές ανάγκες. Στις αρχές του 20ού αι. θεωρούνταν πρόστιο, ενώ από τα μέσα του η περιοχή λόγω της βιομηχανικής ανάπτυξης και της συνακόλουθης αστικής εξάπλωσης εντάχθηκε στο σχέδιο πόλης. Σήμερα, έχει στρατηγικό ρόλο για την αναβάθμιση της νότιας εισόδου της Πάτρας λόγω της γεινιάσής της με το λιμάνι - πόλη εισόδου από την Αδριατική και της διασύνδεσής της με το υπερτοπικό οδικό δίκτυο.	Η επιλογή της θέσης του συγκροτήματος σχετιζόταν με τη χωροθέτηση βιομηχανιών στο παραλιακό μέτωπο και την ύπαρξη υδάτινων πόρων αναγκαίων στη χαρτοποιία. Παράλληλα με τη λειτουργία της βιομηχανίας, σημαντική υπήρξε η κατασκευή του προσφυγικού συνοικισμού και η εγκατάσταση κοντά της εργατικού δυναμικού. Στο νότιο τμήμα της πόλης συγκεντρώθηκαν στις αρχές του 20ού αι. μεγάλες βιομηχανίες, γεγονός που καθόρισε τη μορφή του αστικού περιβάλλοντος και υπέδειξε την αστική εξάπλωση της Πάτρας.
Πνεύμα και συναίσθημα (Spirit and feeling)	Ο όγκος των βιομηχανικών εγκαταστάσεων στο θαλάσσιο μέτωπο, όπου βρίσκεται και η κύρια είσοδος του συγκροτήματος, έδινε στον περαστικό την αντίληψη ενός οργανωμένου χώρου παραγωγής. Η συνεχής λειτουργία του για ένα μεγάλο διάστημα απένεινε ένα αίσθημα ασφάλειας στους εργαζομένους. Αντίθετα, η υφιστάμενη εικόνα εγκατάλειψης και παρακμής προκαλεί ανασφάλεια και θλίψη.	/	Στις αρχές του 20ού αι., οι εγκαταστάσεις περιβάλλονταν από περιστερικό πράσινο, εντεινόντας την πρόσληψή τους ως περιλειστού χώρου παραγωγής (cluster). Στα μέσα του 20ού αι., η αντίληψη αυτή ατόνησε με την αστική εξάπλωση. Σήμερα, τα εγκαταλειμμένα κελύφη ενισχύουν την εικόνα υποβάθμισης των γύρω συνοικιών καθώς αποπνέουν ανασφάλεια. Στο εσωτερικό τους βρίσκουν προσωρινό καταφύγιο πληθυσμιακές ομάδες, που αποτελούν τους μοναδικούς χρήστες τους. Το ζήτημα αυτό εντάθηκε με την κατασκευή του νέου λιμανιού.	/

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Αποτίμηση αξιών συγκροτήματος

Βάσει του Nara Grid, που χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο καθοδήγησης στη διαδικασία αναγνώρισης των διαστάσεων και των πτυχών που χαρακτηρίζουν το συγκρότημα, αποτυπώθηκε γραφικά ποια κελύφη είναι πιο πολύτιμα και ποια λειτουργούν αρνητικά για την κατανόηση και τη διατήρηση του βιομηχανικού συγκροτήματος.

Εικ. 5. Διάγραμμα αποτίμησης αξιών συγκροτήματος.

Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Ο δεύτερος άξονας ανάλυσης εστιάζει στο νερό ως ένα στοιχείο μόνιμα συνδεδεμένο με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του βιομηχανικού συγκροτήματος. Η χωροθέτηση του εργοστασίου στο πεδινό τμήμα της λεκάνης του Γλαύκου συνδέεται με την ύπαρξη γεωλογικών ιζημάτων, πλούσιων σε δυναμικούς υδροφόρους σχηματισμούς, στους οποίους εμφανίζεται το φαινόμενο του αρτεσιανισμού. Σε αντίθεση με άλλα νερά για τα οποία απαιτείται άντληση, στην περίπτωση του αρτεσιανού υδροφορέα, το νερό αναβλύζει φυσικά μέχρι του σημείου της υδροστατικής ισορροπίας. Κατά την περίοδο λειτουργίας της βιομηχανίας, αρτεσιανά πηγάδια εξασφάλιζαν το νερό, το οποίο ήταν απαραίτητο για την παραγωγή του χαρτοπολτού στις χαρτοποιητικές μηχανές. Με το τέλος της παραγωγικής διαδικασίας, το ακάθαρτο πλέον νερό απελευθερωνόταν σε τάφρους ακριβώς κάτω από τις χαρτοποιητικές μηχανές, και από εκεί εκχυνόταν στη θάλασσα, μέσω ενός συστήματος κλειστών και ανοιχτών οχετών. Ακόμη και σήμερα, το αρτεσιανό νερό που βρίσκεται στην περιοχή του πρώην εργοστασίου αξιοποιείται για την άρδευση του νότιου πάρκου, που βρίσκεται ανάμεσα στο παλιό και στο νέο Λιμάνι, προκειμένου να μην επιβαρύνεται το δίκτυο της πόλης.

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Ακόμη, η παρουσία του νερού συνδέεται με ένα σημαντικό αριθμό ρεμάτων, καθώς διατρέχει στον άξονα ανατολής-δύσης, τόσο το εσωτερικό του συγκροτήματος, όσο και την ευρύτερη περιοχή του. Το σύνολο αυτών των ρεμάτων ήταν μπαζωμένο για την εξασφάλιση των σκληρών επιφανειών που απαιτούσε η βιομηχανική δραστηριότητα. Αξίζει να τονιστεί πως η διευθέτηση των ανοιχτών ρεμάτων με κλειστές διατομές απαντάται στο μεγαλύτερο τμήμα της πόλης της Πάτρας, γεγονός που δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στις περιπτώσεις έντονων βροχοπτώσεων.

Παράλληλα, εκτός από το στοιχείο του νερού, το βιομηχανικό συγκρότημα είναι συνδεδεμένο και με το στοιχείο του πρασίνου. Σε φωτογραφία της δυτικής όψης του συγκροτήματος το 1939, απεικονίζεται η χωροθέτηση ενός κήπου στο νοτιοδυτικό άκρο, το οποίο παραμένει αδόμητο και έχει μετατραπεί σε χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων. Η εν λόγω χωρική συνύπαρξη παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αντίκειται στην επικράτηση του παραδοσιακού διπόλου φύση/τεχνολογία και στην αντίληψη της ασυμβατότητας των χρήσεων πράσινο/βιομηχανία.

Εικ. 6. Το δυτικό μέτωπο και ο κήπος του βιομηχανικού συγκροτήματος (1939).

Εικ. 7. Το κεντρικό κτήριο του συγκροτήματος με την χαρτοποιητική μηχανή III (1955).

Πηγή: Σαραφόπουλος Ν., *Ιστορικό Λεύκωμα Αχαϊκής Βιομηχανίας 1825 – 1975*, σελ. 288.

B. Ανάλυση των συνθετικών αρχών και των κριτηρίων εκπόνησης της πρότασης

Απόρροια της ανάλυσης είναι η κατανόηση του συγκροτήματος ως τόπου συνύπαρξης υλικών και χρονικών θραυσμάτων, που είτε είναι εντοπισμένα χωρικά (αρτεσιανό νερό, βιομηχανικά κελύφη και κατάλοιπα), είτε αποτελούν στοιχεία της μνήμης και της ιστορίας του πρώην βιομηχανικού τόπου (κήπος, κατεδαφισμένα κελύφη, ρυθμός μετώπου). Τμήματα των κτηρίων έχουν καταρρεύσει, ενώ στους κενούς χώρους παραγωγής, το νερό έχει καταλάβει τα δάπεδα, διαφεύγοντας από τις τάφρους. Ακόμη, αν και το στοιχείο του κήπου απουσιάζει φαινομενικά, καθώς καλύφθηκε με ασφαλτο, διάφορα είδη έχουν αναπτυχθεί στις ρωγμές και αντιβαίνοντας στις ανθρώπινες οριοθετήσεις επεκτείνονται στο εσωτερικό του εργοστασίου.

Στις παραπάνω περιπτώσεις, το θραύσμα νοείται ως τμήμα που έχει αποκοπεί από το σύνολο και την ιστορία του, εξαιτίας ανθρωπογενών παρεμβάσεων ή/και εντροπικών δυνάμεων, με αποτέλεσμα την πρόκληση ασυνεχειών στη βιωματική εμπειρία του πρώην βιομηχανικού τόπου. Η ορθολογικότητα της παραγωγής επέβαλε συγκεκριμένες χωρικές και χρονικές συσχετίσεις ανάμεσα στα κτήρια, τους ανθρώπους, τη γεωλογία, το νερό, τη φύση, που λόγω της αποβιομηχάνισης έχουν αναπόφευκτα μεταβληθεί. Το ερώτημα που τίθεται είναι: *Τι είδους χωρικοί και υλικοί μετασχηματισμοί ανάμεσα στα ετερογενή θραύσματα του βιομηχανικού παρελθόντος και μετα-βιομηχανικού παρόντος μπορούν να δημιουργήσουν τις συνθήκες για μία επανακατοίκηση του τόπου;* Η απάντηση αποστασιοποιείται από προθέσεις αποκατάστασης του παρελθόντος ή βίαιης τοποθέτησης στο παρόν/μέλλον. Αντίθετα, προσεγγίζεται με όρους κατανόησης του υπάρχοντος και διάνοιξης νέων πιθανοτήτων και γεφυρώσεων ανάμεσα στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του θραυσματικού βιομηχανικού τοπίου. Τα στοιχεία της εντροπίας και της φθοράς που κυριαρχούν στη βιωματική εμπειρία του χώρου, δεν αντιμετωπίζονται ως αφορμές για πρακτικές διαγραφής ή αντικατάστασης, αλλά ως συνιστώσες δυναμικών μετασχηματισμών.

Πιο συγκεκριμένα, ως βασική συνθετική αρχή τίθεται η επινόηση συνεχειών και συνδέσεων ανάμεσα στα ετερόκλητα θραύσματα μνήμης και υλικότητων που

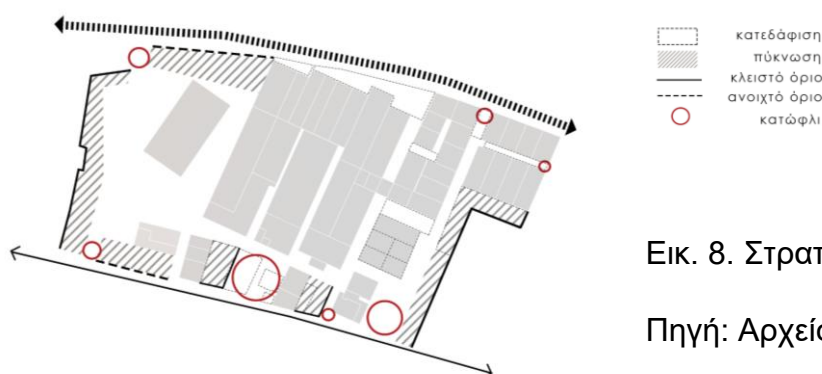
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

απαντώνται είτε στο χώρο, είτε στην ιστορία του συγκροτήματος, δίχως ωστόσο το περιεχόμενο της συνέχειας να εγκλωβίζεται στην επανάληψη της ταυτότητας και των αλληλοσυσχετίσεων του παρελθόντος. Η ζητούμενη συναρμογή των θραυσμάτων νοείται σε ένα πλαίσιο σύνθεσης δοχείων συλλογικής μνήμης και αντανάκλασεων της ιστορίας, χωρικών μεταβάσεων ανάμεσα στις επιμέρους χωρο-χρονικότητες της πρώην βιομηχανίας, την εμπλοκή με σημασίες που έχουν λησμονηθεί και την ανάδυση νέων σημασιοδοτήσεων ανταποκρινόμενων στο παρόν και το μέλλον.

Γ. Διατύπωση κεντρικής ιδέας και τεκμηρίωση συνθετικών επιλογών

Οι προτεινόμενες στρατηγικές διακρίνονται σε κατηγορίες: α. οριοθετήσεις, β. ιχνηλατήσεις, γ. [επανα]συνδέσεις - συναρμογές.

α. Οριοθετήσεις

Εικ. 8. Στρατηγική οριοθετήσεων.

Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Δυτικό μέτωπο

Προτείνεται η κατεδάφιση των κτηρίων Μετασχηματισμού Τάσης και Παλαιού χάρτου, προκειμένου να αναδειχθεί ο «πύργος» - τοπόσημο της Χαρτοποιίας στην περιοχή και ο ελεύθερος χώρος να διαμορφωθεί ως το κύριο κατώφλι εισόδου. Ένα νέο κτήριο θα κατασκευαστεί στα νότια του Λεβητοστασίου II, προκειμένου να οριοθετήσει την είσοδο και να διατηρήσει το «ρυθμό» του μετώπου προς τη θάλασσα. Παράλληλα, θα αναδιαμορφωθεί η βόρεια όψη του Μηχανοστασίου και του

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Λεβητοστασίου I με ανοίγματα προς το κατώφλι. Ακόμη, στα νότια τους προτείνεται η κατεδάφιση του Θυρωρείου και η ανέγερση νέου κτηρίου που θα οριοθετήσει το κατώφλι εισόδου ενός κύριου άξονα σύνδεσης του συγκροτήματος με την πόλη.

Αναγκαία κρίνεται στο δυτικό μέτωπο η διατήρηση των υφιστάμενων κτηρίων του Λεβητοστασίου I και II, του Μηχανοστασίου και του κτηρίου Γραφείων. Τα κτήρια αυτά σε συνδυασμό με τα νέα θα λειτουργήσουν ως μετάβαση προς τις υψηλότερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις διατηρώντας το «ρυθμό» του δυτικού μετώπου.

Επιπλέον, το δυτικό μέτωπο προτείνεται να πυκνώσει στο βόρειο τμήμα του, που κατακερματίστηκε από τις κατεδαφίσεις για την κατασκευή του Εργοστασίου Τέχνης. Συγκεκριμένα, θα συμπληρωθεί στα βορειοδυτικά με ένα νέο κτήριο και θα πυκνώσει στο όριο προς τη ΔΕΥΑΠ, προκειμένου να οριοθετηθεί ο ελεύθερος χώρος γύρω από το Εργοστάσιο Τέχνης και να δημιουργηθεί μέτωπο προς το συγκρότημα. Προτείνεται η πυκνωση του χώρου βόρεια της «κόκκινης» μηχανής (λέβητες) με ένα διαπερατό όριο, προκειμένου να σηματοδοτηθεί το βορειοδυτικό κατώφλι και να ολοκληρωθεί το μέτωπο. Στα νότια, η πυκνωση του ορίου προς το σχολείο και το ναό θα λειτουργήσει ως φίλτρο και θα ορίσει ένα επιπλέον σημείο εισόδου.

Ανατολικό μέτωπο

Προτείνεται πυκνωση του χώρου ανατολικά του Εργοστασίου Τέχνης με ένα διαπερατό όριο, προκειμένου να οριστεί το μέτωπο προς τις σιδηροδρομικές γραμμές και το κατώφλι. Ακόμη, προτείνεται η κατεδάφιση των προσθηκών από οπλισμένο σκυρόδεμα στα ανατολικά των κτηρίων Κοπής και Διαλογής, προκειμένου να αναδιαμορφωθεί η ανατολική όψη του κύριου συγκροτήματος προς τις σιδηροδρομικές γραμμές και τις γύρω συνοικίες. Παράλληλα, ο ελεύθερος χώρος που θα προκύψει θα διαμορφωθεί ως χώρος υποδοχής των πολιτών και των επισκεπτών.

Νότιο μέτωπο

Ανατολικά του κτηρίου Γραφείων προτείνεται η κατεδάφιση ορισμένων Αποθηκών, προκειμένου να δημιουργηθεί μία ενότητα, όπου θα κατασκευαστεί ένα κτηριακό

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

σύνολο με αναφορά στη μορφή και στην κλίμακα των αποθηκών. Το σύνολο αυτό θα διαμορφώνει το μέτωπο προς τον υπαίθριο χώρο και θα οριοθετεί τις εγκάρσιες συνδέσεις μεταξύ του κύριου συγκροτήματος και του νότιου υπαίθριου χώρου.

Προτείνεται ακόμη η κατεδάφιση της Αποθήκης σχήματος «Γ», που βρίσκεται στα βόρεια και ανατολικά του ναού, προκειμένου να ενεργοποιηθούν συνδέσεις μ' αυτή την περιοχή. Μελλοντικά, με τη μετεγκατάσταση του σχολείου στα ανατολικά της βίλας Λαδόπουλου και του Πτωχοκομείου, η περιοχή αυτή που είναι σήμερα αποκομμένη από την περιοχή μελέτης προτείνεται να ενσωματωθεί. Επίσης, με την κατεδάφιση της Αποθήκης «Γ» θα δημιουργηθεί μία ενότητα στην οποία θα κατασκευαστούν εντός ορισμένων κελυφών Αποθηκών, μικρής κλίμακας νέα κτήρια για ανάγκες προσωρινής κατοίκησης.

Επιπλέον, προτείνεται η κατεδάφιση των εναπομενουσών ετοιμόρροπων στεγών των Αποθηκών στο νοτιοανατολικό τμήμα του συγκροτήματος. Αντίθετα, τα κελύφη τους θα συντηρηθούν προκειμένου να διατηρηθεί η μικρή κλίμακα «γειτονιάς» στο τμήμα αυτό της περιοχής μελέτης, που έρχεται σε αντιδιαστολή με τη μεγάλη κλίμακα των βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Στο εσωτερικό των κελυφών θα διαμορφωθούν επιμέρους *δωμάτια*, όπου το πράσινο θα εισχωρήσει σταδιακά, ενώ θα εξασφαλιστεί η οπτική επαφή μεταξύ τους με τη διάνοιξη ανοιγμάτων. Παράλληλα, θα διανοιχθούν προσβάσεις (κατώφλια) προς τα νότια και ανατολικά της περιοχής μελέτης και θα ενεργοποιηθούν επιμέρους συνδέσεις με το υπόλοιπο συγκρότημα.

Κεντρικό τμήμα

Ακόμη, στο κύριο βιομηχανικό συγκρότημα προτείνονται οι αναγκαίες κατεδαφίσεις μεταγενέστερων προσθηκών εσωτερικά ή εξωτερικά των βιομηχανικών κτηρίων για την ανάδειξη της μορφολογίας και της τυπολογίας τους. Ειδικότερα, θα αφαιρεθεί η μεταλλική επικάλυψη του δικτυωματικού μεταλλικού φορέα που στεγάζει το κτήριο των μηχανών III και IV, προκειμένου να βελτιωθεί ο φωτισμός και ο αερισμός στο κέντρο του συγκροτήματος. Το μεταλλικό δικτύωμα θα διατηρηθεί και ο χώρος θα λειτουργήσει ως κεντρική πλατεία του συγκροτήματος, ένα είδος αστικού αιθρίου γύρω από το οποίο

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

θα οργανωθούν οι επιμέρους χρήσεις. Παράλληλα, θα διαμορφωθούν τα ανοίγματα περιμετρικά του αιθρίου με την καθαίρεση των μη φερόντων στοιχείων. Ακόμη, θα κατεδαφισθεί η μεταγενέστερη προσθήκη στα βόρεια του κτηρίου της μηχανής I και θα διανοιχθούν οι δύο διαμήκεις συνδέσεις εκατέρωθεν του αιθρίου στη διεύθυνση ανατολής – δύσης. Τέλος, θα δημιουργηθούν δευτερεύουσες εγκάρσιες συνδέσεις μεταξύ των κτηρίων του κύριου βιομηχανικού συγκροτήματος και του περιβάλλοντος χώρου του στη διεύθυνση βορρά – νότου.

β. Ιχνηλατήσεις

Εικ. 9. Στρατηγική ιχνηλατήσεων.

Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Ορατά και αόρατα ίχνη

Η πρόταση στοχεύει στην ανάδειξη των βιομηχανικών καταλοίπων ιδίως στο βόρειο τμήμα της περιοχής μελέτης που επλήγη από τις κατεδαφίσεις για την ανέγερση του Εργοστασίου Τέχνης. Θα διατηρηθεί η πλάκα σκυροδέματος στην οποία εδράζεται η «κόκκινη» μηχανή που προσλαμβάνεται ως γλυπτό στο χώρο. Προτείνεται ακόμη η ανάδειξη των καταλοίπων των αποθηκών που διατηρούνται στο όριο με τη ΔΕΥΑΠ. Η αναδιοργάνωση του ελεύθερου χώρου θα βασιστεί επίσης στην επαναφορά ορισμένων ιχνών βιομηχανικών κελυφών ως στοιχείων μνήμης.

Νερό

Θα αναδειχθεί η πορεία του νερού στο συγκρότημα με τον μετασχηματισμό του κύριου οχετού όμβριων σε κανάλι διήθησης για τη συλλογή του βρόχινου νερού. Η

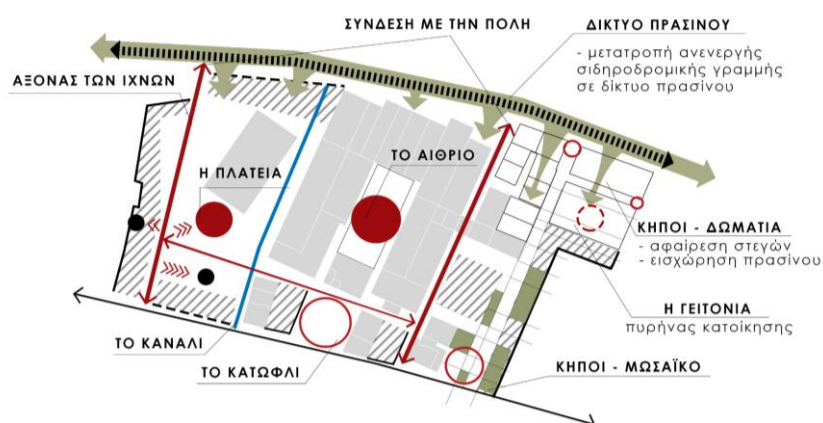
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

επαναφορά του νερού στις τάφρους των κτηρίων των Μηχανών θα λειτουργήσει ως υπόμνηση στην περίοδο λειτουργίας της χαρτοποιίας, ενώ θα αναδείξει την πορεία του, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα στο εσωτερικό του συγκροτήματος. Παράλληλα, οι τάφροι θα λειτουργήσουν ως φυσικός θύλακας στο εσωτερικό των εγκαταστάσεων. Στο νοτιοανατολικό συγκρότημα των Αποθηκών, η απομάκρυνση της στέγης της στενόμακρης αποθήκης θα επιτρέψει την ανάδειξη των αρτεσιανών πηγαδιών, απ' όπου αντλούνταν κατά το παρελθόν νερό για τη βιομηχανία.

Κήπος

Την επαναφορά του *στοιχείου του κήπου* της βιομηχανίας ως κατώφλι εισόδου στα νοτιοδυτικά θα σηματοδοτήσει ένα αρχιτεκτονικό μωσαϊκό υλικών και υφών. Μελλοντικά, με τη μετατόπιση της σιδηροδρομικής γραμμής θα προκύψει ένας γραμμικός ελεύθερος χώρος. Οι γραμμές του τρένου που κάποτε διαχωρίζαν την πόλη από τη θάλασσα θα διατηρηθούν ως στοιχείο μνήμης, ενώ ο χώρος που καταλάμβαναν θα μετατραπεί σε γραμμικό δημόσιο χώρο πρασίνου, με πεζόδρομο και ποδηλατόδρομο που θα συνδέσει την περιοχή μελέτης με το κέντρο της Πάτρας.

γ. [Επανα]συνδέσεις + Συναρμογές

Εικ. 10. Στρατηγική [επανα]συνδέσεων - συναρμογών.

Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Βόρειο όριο

Στο δυτικό τμήμα, το νέο κτήριο στο μέτωπο θα ορίσει το κατώφλι και την είσοδο στον υπόγειο χώρο στάθμευσης. Στο κεντρικό τμήμα θα τοποθετηθούν μεταλλικά

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

πλαίσια ως υπόμνηση των βιομηχανικών καταλοίπων. Στο ανατολικό τμήμα προτείνεται η κατασκευή ενός κτηρίου- «ράμπας» με βατό δώμα, που θα προκύπτει σαν αναδίπλωση του εδάφους και θα αποτελεί σημείο αναφοράς στο βόρειο τμήμα της περιοχής πλαισιώνοντας το Εργοστάσιο Τέχνης. Η κατασκευή αυτή θα λειτουργήσει ως στοιχείο μετάβασης από τις ογκώδεις εγκαταστάσεις προς τις χαμηλότερης κλίμακας κατασκευές βορειότερα, αλλά και ως σημείο παρατήρησης, ενώ διαμέσου της προβλέπεται σύνδεση με την περιοχή της ΔΕΥΑΠ σε ενδεχόμενη μετεγκατάσταση της, προκειμένου ο χώρος αυτός να ενσωματωθεί στην περιοχή μελέτης.

Άξονες

Προτείνονται δύο κύριοι διαμήκεις άξονες στη διεύθυνση ανατολής – δύσης, που θα συνδέουν το Σιδηρόδρομο με την Ακτή Δυμαίων. Ο πρώτος άξονας στα βόρεια της περιοχής παραλαμβάνει τις συνδέσεις με τα βιομηχανικά κατάλοιπα και το Εργοστάσιο Τέχνης καταλήγοντας σε έναν χώρο πρασίνου στα ανατολικά. Ο δεύτερος άξονας τοποθετείται μεταξύ των κύριων βιομηχανικών κτηρίων και των Αποθηκών και διασταυρώνεται με συνδέσεις στη διεύθυνση βορρά – νότου που δημιουργούνται ανατολικά του κτηρίου Γραφείων. Ο άξονας αυτός ανοίγεται μέσω επιμέρους συνδέσεων προς τα δωμάτια, ενώ καταλήγει στο Σιδηρόδρομο και στο Αθλητικό κέντρο. Προτείνεται ακόμη ένας άξονας στη διεύθυνση βορρά – νότου, μεταξύ των κτηρίων του δυτικού μετώπου και του βιομηχανικού συγκροτήματος, που συνδέει τους διαμήκεις άξονες. Ακόμη, ο άξονας αυτός παραλαμβάνει την πλατεία του Εργοστασίου Τέχνης, το κύριο κατώφλι εισόδου και τις συνδέσεις προς το αίθριο.

Νερό

Το κανάλι διήθησης που προτείνεται στη θέση του παλαιού βασικού οχετού όμβριων της βιομηχανίας ορίζεται ως άξονας του νερού και θα λειτουργεί ως συλλέκτης του νερού της περιοχής μελέτης. Η στάθμη του θα αυξομειώνεται ανάλογα με τις βροχοπτώσεις στη διάρκεια του έτους, όπως συνέβαινε αντίστοιχα με τα μικρά ρέματα – οχετούς της περιοχής.

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Πράσινο

Η ανενεργός σιδηροδρομική γραμμή θα λειτουργήσει ως κύριο γραμμικό δίκτυο πρασίνου εισχωρώντας αρχικά στο βορειοανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης. Στη συνέχεια, θα εισέλθει στα ανατολικά του κύριου βιομηχανικού συγκροτήματος, όπως συνέβαινε παλαιότερα με τις αμαξοστοιχίες που εισέρχονταν στο τμήμα αυτό για την φορτοεκφόρτωση προϊόντων - πρώτων υλών. Ακόμη, το δίκτυο πρασίνου θα εισχωρεί στο νοτιοανατολικό τμήμα της περιοχής διαμέσου των κελυφών των αποθηκών φτάνοντας μέχρι τον προτεινόμενο πυρήνα κατοίκησης. Τέλος, τμήματα πρασίνου χωροθετούνται και στα νοτιοδυτικά σχηματίζοντας ένα μωσαϊκό, που λειτουργεί ως υπόμνηση του *στοιχείου του κήπου*.

Εικ. 11. Προτεινόμενο σχέδιο γενικής διάταξης. Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Δ. Εκπλήρωση στόχων Διαγωνισμού

Οι σχεδιαστικές στρατηγικές που παρουσιάστηκαν εκπληρώνουν το γενικό όραμα του Διαγωνισμού για τη δημιουργία ενός υπερτοπικού κοινωνικού, οικονομικού, πολιτισμικού, βιώσιμου πυρήνα δημόσιας ζωής, συνδεδεμένου με το βιομηχανικό παρελθόν του. Το συγκεκριμένο όραμα απαρτίζεται από επιμέρους στόχους, οι οποίοι λήφθηκαν υπόψη κατά τον ορισμό, τόσο των συνθετικών αρχών όσο και των σχεδιαστικών στρατηγικών.

Πιο αναλυτικά, ο στόχος του διαγωνισμού για διατήρηση της ιστορικής μνήμης εκπληρώνεται μέσω της διατήρησης του μεγαλύτερου τμήματος των βιομηχανικών κελυφών, την ενσωμάτωση πολιτιστικών χρήσεων (μουσείο), συνδεδεμένων με την βιομηχανική κληρονομιά της Πάτρας και το πρώην εργοστάσιο χαρτοποιίας, την ανάδειξη βιομηχανικών καταλοίπων, την υλική επαναφορά κτηριακών και λειτουργικών ιχνών (κατεδαφισμένα κελύφη, παλαιός οχετός, κήπος).

Οι στόχοι της επανένταξης στην ευρύτερη περιοχή και της εξυπηρέτησης μέρους των κοινωφελών αναγκών της πόλης επιτυγχάνονται μέσω της προτεινόμενης αλληλουχίας ανοιχτών, ιεραρχημένων δημόσιων χώρων και χώρων πρασίνου. Αυτοί πλαισιώνονται από έναν συνδυασμό πολιτιστικών και εμπορικών χρήσεων, προσανατολισμένων στην ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας (τοπικά προϊόντα, συντέχνειες κ.λπ.) και του αισθήματος συλλογικότητας, ενώ ενσωματώνεται και η χρήση της προσωρινής κατοίκησης. Το σύνολο των εσωτερικών διαδρομών, οι κήποι, τα μαλακά δάπεδα και το στοιχείο του νερού διαμορφώνουν ένα ελκυστικό πάρκο, που προσφέρει πολλαπλές δυνατότητες εκτόνωσης και κοινωνικής επαφής, ενώ συμβάλλει στην εγκαθίδρυση ποικίλων οικοσυστημάτων στο αστικό περιβάλλον.

Η ζητούμενη σύνδεσή με την πόλη επιδιώκεται μέσω της μελλοντικής επανάχρησης της σιδηροδρομικής γραμμής στα ανατολικά, η οποία μετατρέπεται σε γραμμικό δίκτυο πρασίνου, αλλά και μέσω του νέου σιδηροδρόμου, ο οποίος θα διατρέχει την παραλιακή ζώνη της Πάτρας. Και στους δύο άξονες (Σιδηρόδρομος, Ακτή Δυμαίων) διαμορφώνονται αναγνώσιμες προσβάσεις και κατώφλια για πεζούς, ποδήλατα και οχήματα, ενώ προβλέπονται χώροι στάθμευσης στο εσωτερικό της

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

περιοχής επέμβασης. Τέλος, ένας ακόμη τρόπος άμεσης σύνδεσης με την πόλη είναι μέσω της αστικής συγκοινωνίας. Για το λόγο αυτό, στο βασικό κατώφλι εισόδου επί της Ακτή Δυμαίων διαμορφώνεται στάση με καθιστικούς χώρους.

Η εξοικονόμηση ενεργειακών πόρων προσεγγίζεται με ποικίλους τρόπους. Πρώτον, οι κατεδαφίσεις, που συνιστούν βασική αιτία για τη συσσώρευση αποβλήτων περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό, και πιο συγκεκριμένα στις περιπτώσεις αυξημένης επικινδυνότητας(μειωμένη στατικά επάρκεια) ή στην αντικατάσταση ενεργοβόρων κελυφών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τμήμα των παραγόμενων αποβλήτων επαναχρησιμοποιείται για την κατασκευή αστικού εξοπλισμού (καθιστικοί χώροι από συρματοκιβώτια) και τεχνικών έργων αποστράγγισης/καθαρισμού ομβρίων για την άρδευση ή την τροφοδότηση του υδροφόρου ορίζοντα με καθαρό νερό. Επίσης, το δίκτυο για τη διαχείριση των ομβρίων διαδοχικές διαδικασίες συλλογής, φιλτραρίσματος και προσωρινής κατακράτησης ενώ σχεδιάζεται ως ένα ανοιχτό σύστημα, ικανό να ανταποκριθεί στα ακραία καιρικά φαινόμενα του μέλλοντος. Τέλος, η μορφολογία του κτηριακού αποθέματος αξιοποιείται για τη συλλογή ανανεώσιμης ενέργειας για τις ποικίλες νέες χρήσεις του συγκροτήματος.

Ε. Περιγραφή προτεινόμενων επεμβάσεων και προς ανάπτυξη χρήσεων

Ι. Επεμβάσεις συντήρησης

Επιχειρείται μία επισκόπηση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, εκτός του «Εργοστασίου Τέχνης» για το οποίο υπάρχει μελέτη ενίσχυσης. Η προτεινόμενη επέμβαση απαιτεί τη σύνταξη μίας λεπτομερούς τεχνικής μελέτης στηριζόμενης σε επιτόπια έρευνα, δειγματοληψία και εργαστηριακές δοκιμές.

α. Φορείς οπλισμένου σκυροδέματος

Από τις εγκαταστάσεις οπλισμένου σκυροδέματος, που κατασκευάστηκαν από το 1929 έως και τη δεκαετία του '60, μόνο η στατική μελέτη των νεότερων ενδεχομένων βασίστηκε στον πρώτο Ελληνικό Αντισεισμικό Κανονισμό του 1959. Αν και η

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Χαρτοποιία λειτούργησε μέχρι το 1991, δεν είναι γνωστό αν μεσολάβησε κάποια μελέτη ενίσχυσης των εγκαταστάσεων, βάσει των πρόσθετων Αντισεισμικών διατάξεων του 1985.

Παρόλο που οι εγκαταστάσεις είναι κτισμένες στο θαλάσσιο μέτωπο, δε φαίνεται να παρουσιάζουν προβλήματα που να αποδίδονται σε αστοχία ή καθίζηση των θεμελίων τους. Ωστόσο, είναι ανάγκη να εντοπιστούν και να μελετηθούν τα σχέδια θεμελίωσης. Ο φέρων οργανισμός των εγκαταστάσεων αποτελείται από έναν ορθοκανονικό κάρναβο υποστυλωμάτων και τοιχείων οπλισμένου σκυροδέματος. Η ποιότητα όμως των δομικών υλικών που προτάθηκαν από τη μελέτη, όπως και το αν εφαρμόστηκαν παραμένει άγνωστο. Χαρακτηριστικό του φέροντα οργανισμού στο κτήριο των χαρτοποιητικών μηχανών 1 και 2 είναι τα σχετικά μεγάλα ανοίγματα των πλαισίων 9,5-10m για την εποχή κατασκευής τους, αλλά και τα φαινομενικά επαρκή ύψη των δοκών. Στα άλλα δύο κτήρια μηχανών τα περιμετρικά ανοίγματα των πλαισίων του φέροντα οργανισμού θεωρούνται τυπικά, ενώ για τη γεφύρωση των ανοιγμάτων στις στέγες επιλέχθηκαν μεταλλικά δικτυώματα.

Αρχικά, η αξιολόγηση του φέροντα οργανισμού θα εστιάσει στην τοποθέτηση του οπλισμού και στον έλεγχο επάρκειάς του βάσει των κριτηρίων της εποχής κατασκευής του. Στη συνέχεια, θα εξετασθεί η αντοχή και η ανθεκτικότητά του σκυροδέματος με τη λήψη πυρήνων. Μετρήσεις μπορούν να ληφθούν και με την χρήση κρουσιμετρήσεων σε δομικά στοιχεία. Η αξιολόγηση της κατηγορίας του χάλυβα μπορεί να πραγματοποιηθεί με μεθόδους μέτρησης και οπτικής αναγνώρισης αποκαλυμμένων οπλισμών, προκειμένου να διαπιστωθεί αν ο οπλισμός αυτός προβλεπόταν από τη μελέτη.

Ακόμη, θα εξεταστεί αν τα σχέδια των ξυλοτύπων εφαρμόστηκαν κατά την κατασκευή. Συνεπώς, πρέπει να αποτυπωθεί ο φέροντας οργανισμός και να χρησιμοποιηθεί ειδικός εξοπλισμός για την ανίχνευση του οπλισμού του. Οι μετρήσεις και ο έλεγχος τήρησης της μελέτης θα καταδείξουν αν ο φέροντας οργανισμός είναι εύκαμπτος. Στη συνέχεια, οι εργαστηριακές δοκιμές θα δείξουν την αντοχή του σκυροδέματος σε σύγκριση με τη μελέτη.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Όσον αφορά στην ανθεκτικότητα θα πρέπει να μετρηθεί το μέσο βάθος ενανθράκωσης, προκειμένου να διαπιστωθεί αν ξεπερνάει τα 2cm. Στην περίπτωση αυτή, το μέτωπο της ενανθράκωσης θα έχει ξεπεράσει τον οπλισμό στα δομικά στοιχεία και το σκυρόδεμα δεν θα τον προστατεύει πλέον. Ομοίως θα πρέπει να μετρηθεί η συγκέντρωση χλωριόντων στο σκυρόδεμα, λόγω της γειννίας με την θάλασσα, προκειμένου να διαπιστωθεί αν παρέχεται προστασία στον οπλισμό από τη διάβρωση. Ωστόσο, η διάβρωση του οπλισμού και η αποφλοιώση του σκυροδέματος είναι ορατή σε τμήματα του φέροντα οργανισμού. Εάν ο οπλισμός βρίσκεται σε κατάσταση ενεργούς διάβρωσης, πρέπει να ληφθούν μέτρα.

Συνεπώς προτείνεται η προσωρινή συντήρησή του φέροντα οργανισμού με:

- Επισκευή της μόνωσης των δωματίων και του συστήματος διαχείρισης των όμβριων.
- Επισκευή τμημάτων διαβρωμένων οπλισμών σύμφωνα με το DIN 1504 και τις Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές.
- Εφαρμογή κονιαμάτων με αναστολείς διάβρωσης σε όλες τις εγκαταστάσεις.
- Ενίσχυση σημείων με σημαντικές φθορές με μεταλλικούς εξωτερικούς φορείς.
- Επιλεκτική ενίσχυση τμημάτων φερόντων οργανισμών με εκτοξευόμενο σκυρόδεμα.

Αν οι εργαστηριακές έρευνες καταδείξουν χαμηλή αντοχή σκυροδέματος και ύπαρξη χλωριόντων σε υψηλά επίπεδα, τότε θα υποδεικνύεται η σημαντική διάβρωση του οπλισμού λαμβάνοντας υπόψη ότι η κακή ποιότητα σκυροδέματος διευκολύνει τη δράση περιβαλλοντικών παραγόντων. Σε περίπτωση που απαιτηθεί στατική ενίσχυση, προβλέπεται:

- Μία υψηλού κόστους επέμβαση με την κατασκευή μανδύων εκτοξευόμενου σκυροδέματος με κύριο οπλισμό σε όλα τα δομικά στοιχεία.
- Μία χαμηλού κόστους επέμβαση με τη χρήση κονιαμάτων με αναστολείς διάβρωσης και ενίσχυση με υφάσματα από ανθρακονήματα.

β. Πλινθοδομές

Στις αποθήκες του συγκροτήματος εντοπίζονται φέρουσες πλινθοδομές. Πρόκειται για τυπικές κατασκευές με περιμετρικές τοιχοποιίες που εδράζονται σε λίθινες θεμελιώσεις. Για να εκτιμηθεί η κατάστασή τους, θα πρέπει να καθαιρεθούν τα επιχρίσματα, όπου υπάρχουν. Στη συνέχεια, είναι αναγκαία μία αποτύπωση και καταγραφή των παθολογιών, προκειμένου να αναζητηθούν τρόποι αντιμετώπισης.

Από τις λιγοστές διαθέσιμες φωτογραφίες διαφαίνονται ρηγματώσεις, διάφοροι τύποι αποσάθρωσης και παραμόρφωσης (επιφανειακής απόθεσης), μηχανικές φθορές, βιολογικές φθορές και διάλυση κονιαμάτων. Επίσης, οι τοιχοποιίες βρίσκονται σε μία μέτρια κατάσταση διατήρησης. Ως σημαντικότερη φθορά αξιολογείται η αποσάθρωση που μπορεί να επιφέρει απώλεια στη συνοχή των λίθων, οδηγώντας στην απώλεια τμημάτων. Ορισμένες φθορές που εντοπίζονται οφείλονται στα τσιμεντοκονιάματα που χρησιμοποιήθηκαν, ενώ συνδέονται και με τη δράση χλωριόντων στο θαλάσσιο περιβάλλον. Τα χλωριόντα προέρχονται και από τα στοιχεία οπλισμένου σκυροδέματος (σενάζ).

Η χρήση επιχρισμάτων από τσιμεντοκονία, βαμμένων ενδεχομένως με υδατοστεγή χρώματα, κατέστησαν ορισμένες τοιχοποιίες λιγότερο διαπερατές. Ως αποτέλεσμα, μειώθηκε ο ρυθμός εξάτμισης και προκλήθηκαν φθορές σε επιφάνειες εκτεθειμένες στα καιρικά φαινόμενα, λόγω ευαισθησίας στον παγετό. Παράλληλα, η ταχεία εξάτμιση σε σημεία με υψηλή συγκέντρωση διαλυτών αλάτων προκάλεσε φθορές. Πιθανόν, κάτω από τα επιχρίσματα να υπάρχει κρυστάλλωση αλάτων.

Επιπλέον, για να εξεταστεί αν υπάρχει φθορά εξαιτίας της ανερχόμενης υγρασίας, θα πρέπει να ληφθούν δείγματα από διαφορετικά βάθη και ύψη. Το βάρος τους θα μετρηθεί πριν και μετά την ξήρανσή τους, προκειμένου να προσδιοριστεί η περιεκτικότητα σε υγρασία και να ελεγχθεί η αιτία πρόκλησης φθοράς. Παράλληλα, μπορεί να πραγματοποιηθεί ανάλυση αλάτων. Ακόμη, στις τοιχοποιίες εντοπίζονται επιφανειακές αποθέσεις όπως χρωματικές αλλοιώσεις – ρύποι, γκράφιτι και

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

βιοφθορές. Η βιολογική φθορά εντοπίζεται με τη μορφή κατώτερων και ανώτερων φυτών, τα οποία αναπτύσσονται στις τοιχοποιίες.

Η μελέτη αποκατάστασης θα βασιστεί σε επιτόπια έρευνα και κατηγοριοποίηση των παθολογιών. Κάθε παθολογία θα συνοδεύεται από περιγραφή και παρατηρήσεις που επαληθεύτηκαν από τη βιβλιογραφία. Πριν την υλοποίηση κάποιου μελλοντικού έργου, θα μπορούσε να προηγηθεί η καθαίρεση των επιχρισμάτων στις τοιχοποιίες και η εφαρμογή επιθεμάτων απορροφητικών αργίλων για τη μείωση της φθοράς από τα άλατα. Προκειμένου να στερεωθούν οι τοιχοποιίες, οι αρμοί πρέπει να πληρωθούν με κονιάματα υδραυλικής ασβέστου, ενώ οι αποσαθρωμένοι λίθοι να αντικατασταθούν.

γ. Οπτόπλινθοδομές

Συμπαγείς οπτόπλινθοι, που εντοπίζονται στις νοτιοανατολικές αποθήκες και στα κατάλοιπα των βόρειων αποθηκών ως πληρώσεις πάνω από το σενάζ οπλισμένου σκυροδέματος, παρουσιάζουν ρηγματώσεις, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις η απώλεια του συνδετικού κονιάματος και οι βιολογικές φθορές έχουν επιφέρει την κατάρρευσή τους. Συνεπώς, κρίνεται αναγκαία η στερέωσή τους. Ακόμη, οπτόπλινθοι έχουν χρησιμοποιηθεί και για την κατασκευή των τριών καμινάδων του Λεβητοστασίου II. Η μία εξ αυτών έχει καταρρεύσει λόγω σεισμού, ενώ οι άλλες δύο παρουσιάζουν ρηγματώσεις. Θεωρείται απαραίτητη η περίδεσή τους με μεταλλικά στοιχεία.

δ. Μεταλλικοί φορείς

Στα μεταλλικά δικτυώματα των στεγών παρατηρούνται φθορές, λόγω της απώλειας ή φθοράς της επικάλυψης, που άφησε το φορέα εκτεθειμένο. Κρίνεται αναγκαία η αντικατάσταση των διαβρωμένων τμημάτων του φορέα και η τοποθέτηση νέας επικάλυψης. Απαιτείται επιτόπια έρευνα και μελέτη ενίσχυσης.

ε. Κουφώματα αλουμινίου

Προτείνεται να αντικατασταθούν τα κουφώματα στα βιομηχανικά κτήρια που θα επαναχρησιμοποιηθούν. Για τη διατήρηση της μορφής των επιμήκων ανοιγμάτων θα

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

χρησιμοποιηθούν κουφώματα αλουμινίου με λεπτή διατομή προφίλ που θα ικανοποιούν τις ανάγκες φωτισμού και αερισμού, αλλά και τις προδιαγραφές θερμομόνωσης και ηχομόνωσης των χρήσεων που θα φιλοξενηθούν.

II. Νέες επεμβάσεις

Στις προτεινόμενες επεμβάσεις περιλαμβάνεται ο επιφανειακός καθαρισμός της περιοχής μελέτης και η καθαίρεση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων που έχουν επιλεγεί προς κατεδάφιση. Επίσης, περιλαμβάνονται οι αποξηλώσεις προσθηκών στο εσωτερικό και στα δώματα των κτηρίων, που θα επαναχρησιμοποιηθούν. Στον ελεύθερο χώρο οι επεμβάσεις αφορούν στη διαμόρφωση καναλιού απορροής όμβριων, στην κατασκευή των διαδρόμων κίνησης και στην εξυγίανση του εδάφους. Σημαντική επέμβαση θεωρείται η αντιπλημμυρική θωράκιση της περιοχής μελέτης με την εκτέλεση επεμβάσεων και στα όμορα οικόπεδα. Το πλήθος των ρεμάτων και το ανάγλυφο σε συνδυασμό με το φράξιμο των κλειστών αγωγών των καναλιών προς τη θάλασσα προκαλούν προβλήματα στην ευρύτερη περιοχή του συγκροτήματος. Στην περιοχή μελέτης θα πρέπει να κατασκευαστούν επίσης, δίκτυα κοινής ωφέλειας, καθώς και εγκαταστάσεις φωτισμού.

Στις προτεινόμενες επεμβάσεις εντάσσεται η κατασκευή των νέων κτηρίων διοίκησης και πολιτισμού, αλλά και των κατοικιών εντός των κελυφών των αποθηκών στο νοτιοανατολικό τμήμα του συγκροτήματος. Επιπλέον, το κτήριο - «ράμπα» στα βόρεια του εργοστασίου τέχνης καθώς και οι ελαφρές κατασκευές του δημόσιου χώρου της περιοχής μελέτης.

Επιπλέον, φυτεμένα δώματα θα κατασκευαστούν στα τρία κτήρια που προστίθενται στο δυτικό μέτωπο και στα κτήρια των κατοικιών. Ακόμη, φυτεμένα δώματα προβλέπονται στο κτήριο Γραφείων, στους «πύργους» που συνθέτουν την δυτική όψη του βιομηχανικού συγκροτήματος και στην αποθήκη οπλισμένου σκυροδέματος σε επαφή με το κτήριο - «γέφυρα», που συνδέει το κύριο βιομηχανικό συγκρότημα και τις αποθήκες. Φυτεμένο δώμα προτείνεται να έχει και το κτήριο - «ράμπα». Επίσης, σε όψεις του Εργοστασίου Τέχνης και του κτηρίου Γραφείων

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

προτείνεται η τοποθέτηση μεταλλικών πλαισίων για αναρριχητικά φυτά. Επιπρόσθετα, θα κατασκευαστούν τα δάπεδα του περιβάλλοντος χώρου και οι φυτεύσεις.

Όσον αφορά στην κυκλοφοριακή σύνδεση με την πόλη, προβλέπεται η εκσκαφή υπογείου χώρου στάθμευσης ενός επιπέδου και η δημιουργία ράμπας στο ρεύμα προς Πάτρα, επί της λεωφόρου Ακτής Δυμαίων. Μελλοντικά, με τη μεταφορά της σιδηροδρομικής γραμμής προς το Νέο Λιμάνι οι παλιές σιδηροδρομικές γραμμές θα μετατραπούν σε δημόσιο χώρο και θα εκτελεστούν οι προβλεπόμενες επεμβάσεις.

Χωροθέτηση χρήσεων

Με βάση το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του 2011 η περιοχή μελέτης εντάσσεται στο επιχειρησιακό κέντρο. Η επιλογή των χρήσεων έγινε με κριτήριο την εξασφάλιση της ανθρώπινης παρουσίας στο χώρο στη διάρκεια της ημέρας. Για το λόγο αυτό προτείνεται μία μείξη χρήσεων κατοικίας, πολιτισμού και διοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, δημιουργείται ένας πυρήνας πολιτιστικών χρήσεων εμβαδού περίπου 18.600 τμ., που συνδέεται άμεσα με τους κύριους δημόσιους χώρους. Δημιουργείται ακόμη, ένας μικρότερος ημιαυτόνομος πυρήνας με κατοικίες συνολικού εμβαδού περίπου 4.600τμ., ενώ στον ενδιάμεσο χώρο παρεμβάλλεται η κύρια ζώνη διοικητικών χρήσεων εμβαδού 7.000τμ. Οι βασικοί δημόσιοι χώροι βρίσκονται σε απόσταση από τις κατοικίες εξασφαλίζοντας την μερική απομόνωσή τους.

Ο πολιτισμός προκρίθηκε, διότι χρήσεις αθλητισμού και εκπαίδευσης υπάρχουν σε κοντινή απόσταση. Συνεπώς, προτείνεται η δημιουργία ενός δικτύου πολιτιστικών χώρων αξιοποιώντας την ύπαρξη υφιστάμενων γύρω από την περιοχή μελέτης. Ενδεικτικά αναφέρεται στα νότια της περιοχής, η πρόθεση της Δημοτικής αρχής για τη δημιουργία πολυδύναμου πολιτιστικού χώρου στα Παλαιά Σφαγεία, που θα σχετίζεται με δραστηριότητες του Πατρινού καρναβαλιού. Στα βόρεια της περιοχής υπάρχει ο πολυχώρος κινηματογράφου και αναψυχής στο χώρο της βιομηχανίας «ΒΕΣΟ».

Αναφορικά με τις πολιτιστικές χρήσεις που χωροθετούνται προτείνεται η δημιουργία Μουσείου, που σχετίζεται με την ιστορία της Χαρτοποιίας Ε.Γ. Λαδόπουλου. Στον πυρήνα του συγκροτήματος χωροθετούνται εργαστήρια

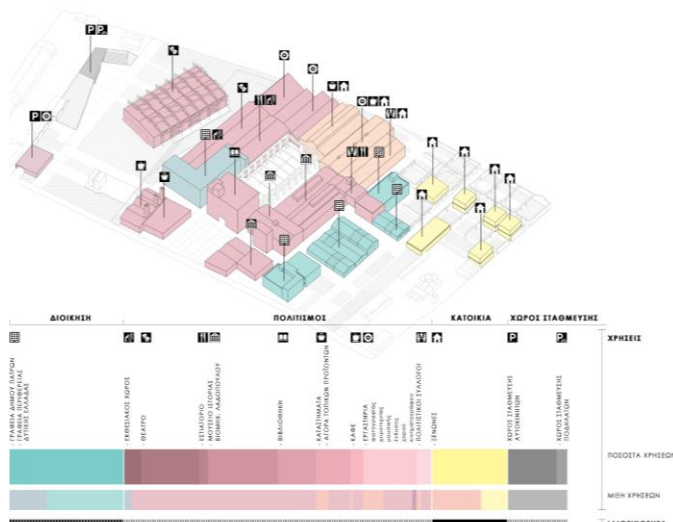
PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

φωτογραφίας, χειροτεχνίας, μουσικής, ένδυσης, χορού και κινηματογράφου, ενώ προβλέπεται και η δημιουργία εκθεσιακού χώρου γι' αυτά. Συστήνεται ακόμη, ο συσχετισμός τους με τα εργαστήρια, που προβλέπονται στα Παλαιά Σφαγεία. Ακόμη, δημιουργείται μία Αγορά προϊόντων για την προσέλκυση πολιτών και επισκεπτών, προκειμένου το συγκρότημα να λειτουργήσει ως υπερτοπικό κέντρο. Προτείνεται η δημιουργία Βιβλιοθήκης στο κεντρικό συγκρότημα, με θεματολογία σχετική με τα εργαστήρια. Έμφαση δίνεται και στη δημιουργία ενός επιπλέον χώρου για θεατρικές εκδηλώσεις εκτός του εργοστασίου τέχνης, ενώ προβλέπεται χώρος για πολιτιστικούς συλλόγους, καφετέριες και εστιατόρια.

Επιπλέον, προτείνεται η χωροθέτηση διοικητικών χρήσεων που θα ικανοποιήσουν τις ανάγκες του Δήμου Πατρέων και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συμβάλλοντας παράλληλα στην αποκέντρωσή τους. Επίσης, σε ό,τι αφορά στην κατοικία προτείνεται η δημιουργία ξενώνων που σχετίζονται με τις πολιτιστικές δράσεις και ως εκ τούτου έχουν τη μορφή προσωρινής κατοίκησης.

Τέλος, προτείνεται η δημιουργία ενός υπόγειου χώρου στάθμευσης ενός επιπέδου συνολικού εμβαδού περίπου 4.740τμ. που αντιστοιχούν σε 260 θέσεις στάθμευσης. Επίσης, δημιουργείται χώρος στάθμευσης ποδηλάτων περίπου 200τμ. στο ισόγειο επίπεδο του κτηρίου - «ράμπα». Στα υπόλοιπα 140τμ. περιλαμβάνεται πυρήνας κατακόρυφης κυκλοφορίας με το χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων και χώροι υγιεινής του συγκροτήματος.

Εικ. 12. Προτεινόμενες χρήσεις στην περιοχή μελέτης.

Πηγή: Αρχείο ομάδας.

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Χρήση	Τετραγωνικά μέτρα	Σύνολο
Διοίκηση	6951,24	6951,24
Πολιτισμός		18592,57
Μουσείο	4242,52	
Βιβλιοθήκη	2319,68	
Εργαστήρια	3256,18	
Εκθεσιακός χώρος	1030,015	
Σύλλογοι	916,91	
Καταστήματα	2040,91	
Καφέ	736,07	
Εσπιατόρια	503,13	
Θέατρο	3547,155	
Κατοικία	4612,82	4612,82
Χώρος στάθμευσης		4740,53

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

ΣΤ. Γενική εκτίμηση κόστους υλοποίησης της πρότασης

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ					
Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ (€)	ΚΟΣΤΟΣ
1	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΦΕΡΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	60.000,00 €
2	ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ - ΑΠΟΞΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ - ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΗΣ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	450.000,00 €
3	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΝΑΛΙΟΥ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ - ΟΔΕΥΣΕΩΝ - ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΙΝΗΣΗΣ - ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ & ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΗ ΕΔΑΦΟΥΣ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	1.500.000,00 €
4	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ & ΟΜΟΡΩΝ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	1.000.000,00 €
5	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ Κ.Ω. & ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ, ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ, WI-FI, ΣΤΑΘΜΩΝ ΦΟΡΤΙΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	2.000.000,00 €
6	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ Κ.Λ.Π	M2	4000	2000	8.000.000,00 €
7	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ή ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ	M2	24200	1000	24.200.000,00 €
8	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΡΑΜΠΑΣ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	1.750.000,00 €

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

9	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	4.000.000,00 €
10	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΑΠΕΔΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ Π.Χ.	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	1.500.000,00 €
11	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	ΤΜΧ	50	6000	300.000,00 €
12	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΥΤΕΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	500.000,00 €
13	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΥΤΕΥΣΕΩΝ	ΑΠΟΚΟΠΗ	1	ΑΠΟΚΟΠΗ	650.000,00 €
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ					54.173.800,00 €
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ 20%					10.834.760,00 €
ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ					65.008.560,00 €

Z. Περιγραφή της διαμόρφωσης και του εξοπλισμού του ελεύθερου χώρου και των προτεινόμενων υλικών

Διαμόρφωση ελεύθερου χώρου

I. Σκληρές επιφάνειες

Στο βόρειο τμήμα του συγκροτήματος η διαμόρφωση του ελεύθερου χώρου σχετίζεται με τη μνήμη, ενώ στο νότιο τμήμα αναδεικνύει την υπάρχουσα κατάσταση. Γενικά, η ύπαρξη σκληρών δαπέδων υποδεικνύει τους χώρους κίνησης, ενώ των μαλακών τους χώρους στάσης. Κατά βάση, μαλακά δάπεδα επιλέγονται εκατέρωθεν του κύριου βιομηχανικού συγκροτήματος, δηλαδή στην πλατεία και στα ανατολικά του Εργοστασίου Τέχνης, στα νοτιοανατολικά δωμάτια και στο βόρειο όριο της περιοχής

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

μελέτης. Αντίθετα, στο κέντρο του συγκροτήματος προτιμώνται τα σκληρά δάπεδα, ώστε να διατηρηθεί η πρόσληψη του πρώην βιομηχανικού χώρου.

Διαφορετικά υλικά επιλέχθηκαν για τους δύο βασικούς άξονες της περιοχής μελέτης. Για τον άξονα των ιχνών προτιμήθηκε ο γρανίτης, ενώ για τη βασική πορεία, νότια του κύριου βιομηχανικού συγκροτήματος, επιλέχθηκε το σκυρόδεμα. Στον άξονα των ιχνών προτείνεται μία επιμέρους διαφοροποίηση μεταξύ λείου και αδρού γρανίτη, προκειμένου με τον δεύτερο να τονιστεί η συνέχεια των βιομηχανικών ιχνών και να δοθεί έμφαση στη μνήμη. Οι επιφάνειες του γρανίτη διασχίζουν την πλατεία του Εργοστασίου Τέχνης και προεκτείνονται μέχρι το βόρειο όριο της περιοχής. Αντίθετα, για την πορεία νότια του βιομηχανικού συγκροτήματος, προτιμήθηκε το υδατοπερατό σκυρόδεμα που επιτρέπει τη διέλευση του νερού και τη συγκέντρωση του υπογείως σε αγωγούς που το κατευθύνουν στο κανάλι διήθησης. Εκατέρωθεν του άξονα τοποθετούνται μαλακά δάπεδα.

Στην πορεία κατά μήκος των αποθηκών, στα νοτιοανατολικά της περιοχής μελέτης προτιμήθηκε το σκυρόδεμα. Ωστόσο, την πορεία αυτή διαπερνούν μαλακά δάπεδα τα οποία ο χρήστης συναντά εγκάρσια ως προς τη διεύθυνση κίνησής του. Πρόκειται για στοιχεία πρασίνου τα οποία αφήνουν μόνο ένα τμήμα σκληρού δαπέδου κίνησης τονίζοντας την πρόθεση για ανάμιξη των ορίων μεταξύ σκληρών και μαλακών δαπέδων παραπέμποντας στην υπάρχουσα κατάσταση.

Στον άξονα παραλλήλως της Ακτής Δυμαίων, στη διεύθυνση βορρά - νότου επιλέγεται σαν υλικό το υδατοπερατό σκυρόδεμα, το οποίο διακόπτεται στο κεντρικό τμήμα του συγκροτήματος από επιφάνειες κυβόλιθων. Η διαφοροποίηση του υλικού προτιμήθηκε, για να αναδείξει τις επιμέρους συνδέσεις στη διεύθυνση ανατολής - δύσης που οδηγούν προς το αίθριο του συγκροτήματος. Οι ακριανές συνδέσεις ξεκινούν από την Ακτή Δυμαίων, ενώ η κεντρική από την παράλληλη σ' αυτήν πορεία. Επιφάνειες κυβόλιθων τοποθετούνται στο αίθριο και κύριο κατώφλι εισόδου του δυτικού μετώπου, ακολουθώντας έναν κάνναβο που προκύπτει από τα υποστυλώματα του «πύργου».

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Πλησίον του κτηρίου Γραφείων επιλέγεται η χρήση βοτσαλωτού δαπέδου για τις ανάγκες των χρήσεων που χωροθετούνται, αλλά και ως υπόμνηση του *κήπου* της βιομηχανίας, λειτουργώντας ως συνέχεια του χλοοτάπητα και των υδάτινων επιφανειών. Τέλος, στον πεζόδρομο κατά μήκος του παραλιακού μετώπου και των σιδηροδρομικών γραμμών καθώς και για την πεζοδρόμηση της οδού Κερασόβου προτείνεται η χρήση σκυροδέματος για την ενοποίησή τους με την περιοχή μελέτης.

II. Μαλακές επιφάνειες

Στο νοτιοανατολικό τμήμα η πρόταση στοχεύει στην κατάδειξη της σχέσης που έχει διαμορφωθεί, με τη φύση να εισχωρεί στα κατάλοιπα των αποθηκών. Για το λόγο αυτό προτείνονται σκληρές επιφάνειες σκυροδέματος εξωτερικά των «δωματίων», προκειμένου να διευκολυνθεί η κυκλοφορία, ενώ εσωτερικά οι σκληρές επιφάνειες ελαχιστοποιούνται. Ωστόσο, για την πρόσβαση στο εσωτερικό χρησιμοποιείται τεχνητή ξυλεία, τετράγωνες πλάκες σκυροδέματος και διάτρητο πλέγμα, προκειμένου οι μαλακές επιφάνειες να αναμειχθούν μαζί τους. Η επιλογή αυτή δημιουργεί υφές που παραπέμπουν στην ποικιλομορφία των μωσαϊκών δαπέδων.

Επιφάνειες πρασίνου προτείνονται ακόμη στο ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης για τη σύνδεση τους με το βασικό άξονα του σιδηροδρόμου. Οι επιφάνειες αυτές παραπέμπουν στη γραμμική πορεία του σιδηροδρόμου που εισερχόταν στην περιοχή μελέτης. Συνέχεια αυτού του άξονα αποτελεί ο χώρος πρασίνου στα ανατολικά του Εργοστασίου Τέχνης, όπου δημιουργείται ένα πιο φυσικό περιβάλλον, που συνδέει το τμήμα αυτό με την μικρή πλαγιά προς το κανάλι διήθησης.

Στα δυτικά της «κόκκινης» μηχανής τοποθετείται χλοοτάπητας, για να λειτουργήσει σαν βάση για τα δέντρα, που ορίζουν την θέα προς αυτή. Παράλληλα, το χαμηλό ύψος του χλοοτάπητα βοηθά στην ανάδειξη των καταλοίπων του Λεβητοστασίου III. Ομοίως, για την ανάδειξη των ιχνών στα βόρεια του Εργοστασίου Τέχνης επιλέγονται μαλακά δάπεδα. Τέλος, πατημένο χώμα χρησιμοποιείται στην πλατεία του Εργοστασίου Τέχνης, προκειμένου ο χώρος να είναι κατάλληλος για την φιλοξενία εκδηλώσεων.

III. Υδάτινες επιφάνειες

Οι εμφανείς υδάτινες επιφάνειες υποδεικνύουν το υπόγειο σύστημα άρδευσης της περιοχής μελέτης. Οι κήποι της βροχής λειτουργούν σαν μία ενιαία ενότητα με τις αστικές καλλιέργειες των κατοικιών. Ακόμη, οι δεξαμενές – φίλτρα νερού τοποθετήθηκαν στο νοτιοδυτικό τμήμα της περιοχής σαν υπόμνηση του υδατόπυργου της βιομηχανίας και του παρακείμενου καλυμμένου ρέματος.

Στις συνδέσεις εκατέρωθεν των νέων κτηρίων διοίκησης και κάτω από τις επιφάνειες χαλικιών περνούν οι αγωγοί που μεταφέρουν το νερό από τις δεξαμενές νερού στην κεντρική πορεία που οδηγεί στο κανάλι διήθησης. Τα χαλίκια προτιμήθηκαν, επειδή φιλτράρουν το νερό, διαμορφώνοντας παράλληλα τις συνδέσεις μεγαλύτερων επιφανειών με τις πορείες. Ρηχά κανάλια που λειτουργούν ως φίλτρα υπάρχουν στον άξονα νότια του κύριου συγκροτήματος και στην πορεία παράλληλα προς την Ακτή Δυμαίων υποδηλώνοντας το υπόγειο σύστημα τροφοδοσίας. Τέλος, η τοποθέτηση υδάτινων επιφανειών στις τάφρους και πιδάκων νερού πάνω σε αδρό σκυρόδεμα στη θέση των αρτεσιανών πηγαδιών παραπέμπει στην περίοδο λειτουργίας της βιομηχανίας, ενώ προσφέρει μία βιωματική εμπειρία στον χρήστη.

Εξοπλισμός ελεύθερου χώρου

I. Μεταλλικές κατασκευές

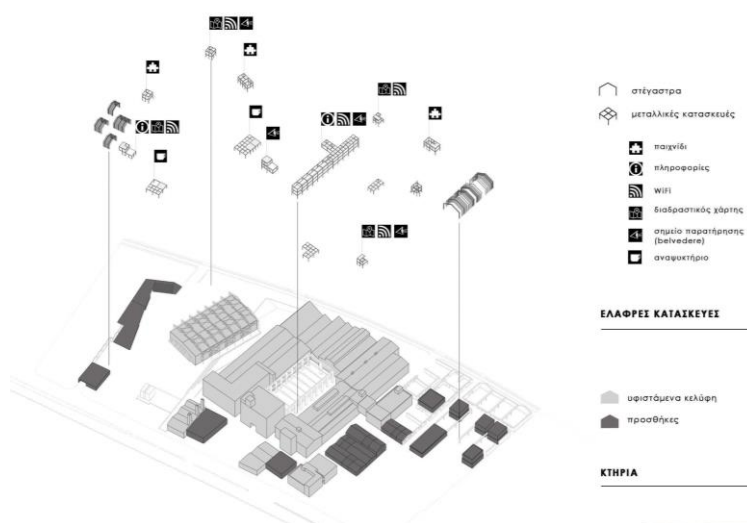
Στον εξοπλισμό του ελεύθερου χώρου περιλαμβάνονται οι ελαφρές μεταλλικές κατασκευές που τοποθετούνται σε μαλακά ή σκληρά δάπεδα, αλλά και σε δώματα. Η ιδέα τους προέκυψε από την «κόκκινη» μηχανή που προσλαμβάνεται ως γλυπτό στο χώρο. Οι μεταλλικές αυτές κατασκευές εισάγουν μία ενδιάμεση κλίμακα στο βιομηχανικό συγκρότημα, που είναι αναγκαία για την πρόσληψη των διαστάσεων του χώρου και τον προσανατολισμό του χρήστη. Η διάταξή τους δεν βασίζεται σε κάποιο ενιαίο κάρναβο, αλλά προσαρμόζεται στις γεωμετρικές χαράξεις του χώρου ένταξής τους, ενισχύοντας το στοιχείο της περιπλάνησης που ενυπάρχει στη συνθετική ιδέα. Για την κατασκευή του φορέα τους επιλέχθηκαν κοιλοδοκοί τετραγωνικής διατομής, ενώ για τις πληρώσεις τους φύλλα λαμαρίνας και για τις περσίδες τεχνητή ξυλεία.

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Ορισμένες απ' αυτές τις κατασκευές στον υπαίθριο χώρο του συγκροτήματος λειτουργούν ως σημεία παρατήρησης και ως αστικά παιχνίδια. Διαφόρων μορφών κλιμακοστάσια οδηγούν στο ανώτερο επίπεδό τους, ενώ τα χαμηλότερα επίπεδα λειτουργούν ως σημεία στάσης. Σε κάθε μεταλλική κατασκευή τοποθετούνται σημεία πρόσβασης σε Wi-Fi, ενώ σε ορισμένες διαδραστικές οθόνες μέσω των οποίων παρέχονται πληροφορίες για τις δράσεις που συμβαίνουν στο συγκρότημα. Ακόμη, οι μεταλλικές κατασκευές είναι εφοδιασμένες με αισθητήρες (smart sensors) που λαμβάνουν περιβαλλοντικά δεδομένα ρυθμίζοντας αναλόγως το σύστημα άρδευσης ή εκπέμπουν σήμα κινδύνου προειδοποιώντας σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Η κατασκευή βόρεια της «μηχανής» θα λειτουργεί ως περίπτερο πληροφοριών για τις δράσεις που φιλοξενούνται και την καταγραφή των επιθυμιών των χρηστών, ενώ στα νότια της «μηχανής» θα πλαισιώνει τον υπαίθριο χώρο της καφετέριας που χωροθετείται στο Λεβητοστάσιο II. Με την πάροδο του χρόνου μερικές κατασκευές θα αποτελέσουν γλυπτά στο χώρο λόγω της αλληλεπίδρασής τους με το φυσικό στοιχείο. Οι κατασκευές στο αίθριο θα λειτουργήσουν ως πυρήνες κατακόρυφης κυκλοφορίας, συνδέοντας τα επίπεδα κτηρίων του συγκροτήματος και υποστηρίζοντας τις νέες χρήσεις, ενώ θα χρησιμεύσουν και ως εξώστες προς αυτό. Οι ελαφρές κατασκευές στο δώμα του κτηρίου - «γέφυρα», καθώς και στο δώμα του κτηρίου Γραφείων θα αξιοποιηθούν από μεμονωμένους χρήστες. Τέλος, η κατασκευή στο δώμα του βόρειου «πύργου» θα χρησιμεύσει ως αναψυκτήριο.

Εικ. 13. Διάγραμμα χρήσεων μεταλλικών κατασκευών.

Πηγή: Αρχείο ομάδας.

II. Στέγαστρα

Πρόκειται για μεταλλικά πλαίσια που λειτουργούν ως υπόμνηση των δίρριχτων στεγών των αποθηκών στο βόρειο και στο νοτιοανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης και φιλοξενούν χώρους στάσης. Για την κατασκευή τους επιλέχθηκαν κοιλοδοκοί ορθογωνικής διατομής.

III. Αστικός εξοπλισμός

α. καθίσματα εξωτερικού χώρου

Προτείνονται δύο είδη καθισμάτων που ακολουθούν τη διαμόρφωση των δαπέδων. Το πρώτο έχει βάση από συρματοκιβώτια με πλήρωση λιθορριπής και ξύλινο κάθισμα και τοποθετείται στους χώρους στάσης των μαλακών δαπέδων. Το δεύτερο έχει βάση από σκυρόδεμα και ξύλινο κάθισμα και τοποθετείται στους χώρους στάσης των σκληρών δαπέδων.

β. φωτιστικά σώματα

Τα υψηλά φωτιστικά σώματα αποτελούν τον κύριο φωτισμό της περιοχής μελέτης και τοποθετούνται βάσει συγκεκριμένων αποστάσεων. Δύο κατηγορίες χαμηλών φωτιστικών σωμάτων επιλέγονται για το φωτισμό των μικρότερων χώρων, όπως οι κατοικίες και τα δωμάτια. Επιτοίχια φωτιστικά σώματα τοποθετούνται ακόμη στα δωμάτια και στο αίθριο. Στο αίθριο χρησιμοποιείται και επιδαπέδιος φωτισμός.

γ. κάδοι απορριμμάτων

Τοποθετούνται μεταλλικοί κάδοι για ανακύκλωση και για συγκέντρωση οργανικών απορριμμάτων στα δημόσια κτήρια και στους δημόσιους χώρους. Κάδοι απορριμμάτων τοποθετούνται και στις μεταλλικές κατασκευές.

Η. Αρχές διαμόρφωσης πρασίνου βάσει της υπάρχουσας κατάστασης

Προτείνεται η δημιουργία δικτύου πρασίνου που χαρακτηρίζεται κυρίως από γραμμικές διατάξεις, με εξαίρεση το τμήμα ανατολικά του Εργοστασίου Τέχνης, όπου ακολουθείται μία πιο οργανική διάταξη.

Κριτήρια επιλογής φυτεύσεων

Συνολικά για τις φυτεύσεις της περιοχής μελέτης επιλέχθηκαν ενδημικά είδη. Η κατηγοριοποίηση των δέντρων βασίστηκε στην εγγενή διάκρισή τους μεταξύ φυλλοβόλων και αειθαλών. Στους κύριους δημόσιους χώρους προτιμήθηκαν τα φυλλοβόλα, γιατί προσδίδουν μία δυναμικότητα, λόγω της εναλλαγής τους στο πέρασμα των εποχών, ενώ τα αειθαλή τοποθετήθηκαν σε χώρους, όπου δημιουργούν συνέχειες με το δίκτυο πρασίνου ή λειτουργούν σαν φίλτρο.

Πιο συγκεκριμένα, φυλλοβόλα δέντρα τοποθετήθηκαν στην πλατεία του Εργοστασίου Τέχνης και στο αίθριο του βιομηχανικού συγκροτήματος. Εξαιτίας της εναλλαγής του χρώματος των φύλλων και της ανθοφορίας τους τα δέντρα ελκύουν την προσοχή του επισκέπτη. Ακόμη, φυλλοβόλα δέντρα προτιμήθηκαν ως μεμονωμένα στοιχεία στο εσωτερικό ορισμένων δωματίων στο συγκρότημα των αποθηκών, αλλά και στο δημόσιο χώρο στα νότια του κτηρίου - «ράμπα» και του κτηρίου Γραφείων. Τα δέντρα αυτά λόγω του ιδιαίτερου χρώματος των φύλλων και του μεγέθους τους χαρίζουν μία διαφορετική αίσθηση στο χώρο.

Αειθαλή δέντρα προτιμήθηκαν για τη σιδηροδρομική γραμμή που εντάσσεται στο δίκτυο πρασίνου και εισχωρεί στα ανατολικά της περιοχής μελέτης με αειθαλή δέντρα ίδιου μεγέθους. Στα δυτικά της περιοχής μελέτης τα αειθαλή δέντρα που τοποθετούνται μπροστά από την «κόκκινη» μηχανή και στο κύριο κατώφλι εισόδου επί του μετώπου λειτουργούν ως φίλτρο προς την Ακτή Δυμαίων.

Επιπλέον, προτείνεται μία διαβάθμιση στο ύψος των φυτεύσεων. Στην ανατολική πλευρά της περιοχής μελέτης και κατά μήκος των σιδηροδρομικών γραμμών επιλέχθηκαν μεγαλύτερου μεγέθους δέντρα, σε αντίθεση με τη δυτική

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

πλευρά. Ακόμη, υψηλές φυτεύσεις εντοπίζονται και στο νότιο μέτωπο προς το ναό των Αγίων Αποστόλων, όπου δημιουργείται ένα φίλτρο πρασίνου.

Είδη φυτεύσεων

A. Δέντρα

Τα είδη των φυτεύσεων επιλέχθηκαν κυρίως βάσει του σημείου τοποθέτησής τους. Πιο συγκεκριμένα, η χρήση της ελιάς στο κύριο κατώφλι εισόδου του δυτικού μετώπου του συγκροτήματος προσδίδει ένα μνημειακό χαρακτήρα στο χώρο, λόγω της ιδιαιτερότητας του κορμού της.

Στο αίθριο του συγκροτήματος και στην πλατεία του Εργοστασίου Τέχνης επιλέχθηκαν είδη σφενδάμου λόγω του χρώματος του φυλλώματος τους. Ακόμη, ιδιαίτερο χρώμα στο φύλλωμα ή στον ανθό τους έχουν τα δέντρα που σχετίζονται με τα κατάλοιπα και τα ίχνη των βιομηχανικών κελυφών. Για παράδειγμα, δέντρα με ιδιαίτερο χρώμα στο φύλλωμα (γρεβιλλέα) προτείνονται να τοποθετηθούν στο ίχνος της αποθήκης βόρεια του Εργοστασίου Τέχνης, προκειμένου να υπάρξει μία ομοιογένεια με τις θαμνώδεις φυτεύσεις. Αντίθετα, ιδιαίτερο χρώμα στον ανθό έχουν τα μεμονωμένα δέντρα που τοποθετήθηκαν εντός δωματίων στις νοτιοανατολικές αποθήκες (κουτσουπιά) και στα κατάλοιπα των βόρειων αποθηκών (μέλια), αλλά και τα δέντρα (μιμόζα) που λειτουργούν ως φίλτρο μπροστά από την «κόκκινη» μηχανή.

Η επιλογή των φυτεύσεων (χαρουπιές) στις παλιές σιδηροδρομικές γραμμές έγινε για τη δημιουργία ενός δικτύου υψηλού πρασίνου. Αντίθετα, τα δύο υψηλά δέντρα (πλατάνια), στα νότια του κτηρίου Γραφείων και του κτηρίου - «ράμπα» επιλέχθηκαν προκειμένου να αποτελέσουν μεμονωμένα στοιχεία στο χώρο. Στο κτήριο - «ράμπα» προτείνονται υψηλά δέντρα (κουκουναριές), όπως αυτά που τοποθετούνται στα ανατολικά του Εργοστασίου Τέχνης. Οπωροφόρα δέντρα (νερατζιές) προτείνονται γύρω από το κτηριακό σύνολο, στις πρώην αποθήκες λόγω του μεγέθους τους.

B. Θαμνώδης βλάστηση

Στις μεσαίες και χαμηλές φυτεύσεις περιλαμβάνονται εννέα διαφορετικές κατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα, υδροχαρή φυτά επιλέχθηκαν στο κανάλι διήθησης και

**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ
ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ**

Οι αστικές καλλιέργειες σχετίζονται με τον πυρήνα της προσωρινής κατοίκησης. Ο χλοοτάπητας επιλέγεται σε δημόσιους χώρους όπου ο χρήστης έχει άμεση πρόσβαση στη βαθιά επιφάνειά τους. Πιο συγκεκριμένα, τοποθετείται στο δώμα του κτηρίου «ράμπα», αλλά και μπροστά από την «κόκκινη» μηχανή λειτουργώντας σαν υπαίθριος χώρος του αναψυκτήριου. Τα φυτεμένα δώματα επιλέγονται ως βιοκλιματική λύση χαμηλών φυτεύσεων για επίπεδα δώματα νέων και υφιστάμενων κτηρίων του συγκροτήματος, ορισμένα από τα οποία είναι βαθιά. Αναρριχητικά φυτά προτείνεται να αναπτυχθούν πάνω σε μεταλλικά πλαίσια που τοποθετούνται επίσης για βιοκλιματικούς λόγους στη νότια, δυτική και σε τμήμα της ανατολικής όψης του κτηρίου Γραφείων, καθώς και στη βόρεια και νότια όψη του Εργοστασίου Τέχνης.

Πηγή: Αρχείο ομάδας.

Θ. Προτεινόμενες προσβάσεις και κυκλοφοριακές παρεμβάσεις

Ως κύρια πρόσβαση στην περιοχή μελέτης μέσω του οδικού δικτύου θεωρείται η παραλιακή λεωφόρος Ακτή Δυμαίων, ενώ ως δευτερεύουσες οδικές συνδέσεις θεωρούνται η προς διαπλάτυνση οδός Αλ. Παπαναστασίου και η προς διάνοιξη κατά το μεγαλύτερο μέρος της οδός Σουνίου. Η πρόσβαση των αυτοκινήτων στον υπόγειο χώρο στάθμευσης θα γίνεται μέσω της παραλιακής λεωφόρου στο ρεύμα προς Πάτρα. Επί της παραλιακής λεωφόρου τοποθετείται και η στάση της αστικής συγκοινωνίας που θα εξυπηρετεί το συγκρότημα.

Όσον αφορά στο δίκτυο πεζοδρόμων, ως κύριες συνδέσεις περιμετρικά του συγκροτήματος θεωρούνται η παλαιά σιδηροδρομική γραμμή που θα ενώνει το συγκρότημα στα βόρεια με το κέντρο της Πάτρας και στα νότια με τις συνοικίες Ανθεία και Κρύα Ιτεών. Ακόμη, στις κύριες περιμετρικές συνδέσεις εντάσσεται ο πεζόδρομος κατά μήκος της παραλιακής λεωφόρου και η οδός Κερασόβου, που προβλέπεται να πεζοδρομηθεί και να ενοποιηθεί μελλοντικά με την περιοχή μελέτης κατά την ανέγερση του νέου σχολικού συγκροτήματος στα ανατολικά της βίλας Λαδοπούλου και του Πτωχοκομείου.

Εντός της περιοχής μελέτης, στο κύριο δίκτυο πεζοδρόμων εντάσσονται οι προτεινόμενοι άξονες που συνδέουν στη διεύθυνση ανατολής – δύσης την παραλιακή λεωφόρο και την παλαιά σιδηροδρομική γραμμή και ως εκ τούτου επαναφέρουν τη σύνδεση της πόλης, που απλώνεται στα ανατολικά με το παραλιακό μέτωπο. Επιπλέον, στο κύριο δίκτυο πεζοδρόμων ανήκει και η κύρια σύνδεση στη διεύθυνση βορρά – νότου που αναπτύσσεται παράλληλα στην Ακτή Δυμαίων και ενώνει τις δύο βασικές συνδέσεις που διατρέχουν το συγκρότημα στη διεύθυνση ανατολής – δύσης. Το δίκτυο ολοκληρώνουν οι συνδέσεις που ενώνουν το νότιο τμήμα της περιοχής μελέτης.

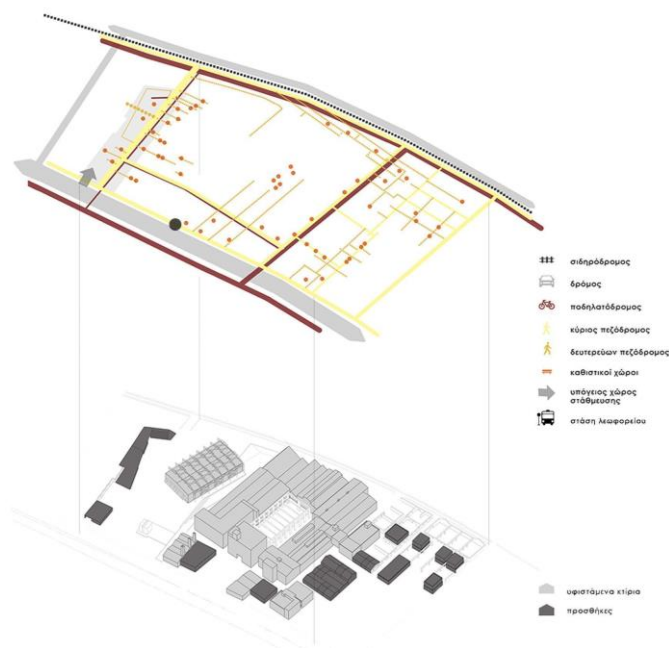
Το δευτερεύον δίκτυο πεζοδρόμων συνθέτουν οι επιμέρους μικρότερες συνδέσεις μεταξύ τμημάτων της περιοχής μελέτης που αναπτύσσονται γύρω από το κύριο βιομηχανικό συγκρότημα. Τέτοιες συνδέσεις εντοπίζονται στα βόρεια του εργοστασίου τέχνης καθώς και στα νότια του πρώην κτηρίου γραφείων. Ακόμη, τέτοιες

PT10092001

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

συνδέσεις προτείνονται στο σύνολο των κελυφών των παλαιών αποθηκών και στα ανατολικά των κτηρίων μηχανών, εκεί όπου κάποτε οι σιδηροδρομικές γραμμές εισχωρούσαν στο συγκρότημα. Πάνω στο κύριο και στο δευτερεύον δίκτυο πεζοδρόμων τοποθετούνται τα σημεία στάσης.

Ως άξονες κίνησης του ποδηλάτου επιλέγονται οι μεγάλοι κύριοι πεζόδρομοι στη διεύθυνση ανατολής – δύσης και στη διεύθυνση βορρά – νότου, οι οποίοι διατρέχουν την περιοχή μελέτης. Το δίκτυο ποδηλατοδρόμων συμπληρώνει ο κατά μήκος της παραλιακής λεωφόρου και από την πλευρά του Νέου Λιμανιού υφιστάμενος άξονας προς την πόλη καθώς και αυτός που προτείνεται να δημιουργηθεί κατά μήκος των παλαιών σιδηροδρομικών γραμμών, παράλληλα με το δίκτυο πεζοδρόμου. Ο χώρος στάθμευσης των ποδηλάτων προβλέπεται να δημιουργηθεί στο ισόγειο επίπεδο του κτηρίου «ράμπτα».

Εικ. 15. Στο διάγραμμα παρουσιάζονται τα δίκτυα πρόσβασης στην περιοχή μελέτης, καθώς και τα κυριότερα σημεία στάσης. Πηγή: Αρχείο Ομάδας.

I. Βιωσιμότητα της ανάπλασης

Στην πρόταση ανάπλασης λαμβάνονται υπόψη και οι τρεις πυλώνες βιωσιμότητας, δηλαδή η περιβαλλοντική, η κοινωνική και η οικονομική. Αναφορικά με την περιβαλλοντική δίνεται έμφαση στο στοιχείο του νερού και ιδίως στα ρέματα της περιοχής. Η διαχείριση ακραίων καιρικών φαινομένων είναι σημαντική για την περιοχή μελέτης και για την πόλη της Πάτρας που πλημμυρίζει σε περιόδους έντονης βροχόπτωσης από τα καλυμμένα ρέματα. Οι κλειστοί αγωγοί των ρεμάτων φράζονται από φερτά υλικά με αποτέλεσμα το νερό να μην έχει χώρο να διέλθει. Η κατάσταση αυτή εγκυμονεί κινδύνους που αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου.

Τα ανοιχτά συστήματα που προτείνονται στην περιοχή μελέτης και ο συνδυασμός σκληρών και μαλακών δαπέδων επιτρέπουν στο νερό να βρίσκει διέξοδο στον υδροφόρο ορίζοντα, λειτουργώντας σαν βιώσιμα μοντέλα. Ακόμη, τα συστήματα συλλογής νερού τοποθετούνται κοντά στα υπάρχοντα σώματα νερού, όπως το ρέμα στα νότια της περιοχής μελέτης σε επαφή με το σχολείο, προκειμένου να λειτουργούν επικουρικά σε περιπτώσεις ακραίων καιρικών φαινομένων ή κατά τους μήνες που οι βροχοπτώσεις είναι πιο έντονες.

Γενικότερα, η προτεινόμενη συνολική διαχείριση και επανάχρηση των όμβριων πέραν της τροφοδότησης του υδροφόρου ορίζοντα και των επιφανειών πρασίνου αποσκοπεί στη δημιουργία σημειακών οικοσυστημάτων για τη συγκέντρωση πτηνών και εντόμων. Η διαχείριση του νερού επιδιώκει να φέρει τους χρήστες σε επαφή με τον κύκλο του νερού έχοντας εκπαιδευτικό στόχο και επενδύοντας παράλληλα στην κατανόηση της λειτουργίας των προτεινόμενων συστημάτων κίνησης και συλλογής.

Σχετικά με την ενέργεια αξιοποιούνται τα υφιστάμενα μορφολογικά χαρακτηριστικά των κτηρίων του κύριου βιομηχανικού συγκροτήματος για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών (βιοκλιματικός σχεδιασμός). Ακόμη, προτείνονται φυτεμένα δώματα σε επίπεδα δώματα υφιστάμενων και νέων κτηρίων καθώς και πλαίσια για την ανάπτυξη αναρριχητικών φυτών στις μεγάλες εξωτερικές επιφάνειες υφιστάμενων κτηρίων, προκειμένου να εξοικονομηθεί ενέργεια από τη θέρμανση και την ψύξη τους.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

Επίσης, προτείνονται μόνον οι αναγκαίες κατεδαφίσεις κτηρίων του βιομηχανικού συγκροτήματος. Συγκεκριμένα κατεδαφίζονται κτήρια που θα απαιτούσαν εκτεταμένες επεμβάσεις για τη στέγαση νέων χρήσεων και ως εκ τούτου κρίθηκαν ενεργειακά κοστοβόρα, όπως οι αποθήκες που δίνουν τη θέση τους στα νέα κτήρια Διοίκησης. Παράλληλα, αποφασίστηκε η επανάχρηση μέρους των οικοδομικών υλικών που θα προκύψουν από τις κατεδαφίσεις των κτηρίων, κυρίως κροκάλες κατεδάφισης για τις υποδομές του νερού και τα φυτεμένα δώματα. Κατά τρόπο ανάλογο το χώμα που θα προκύψει από την εκσκαφή του υπόγειου χώρου στάθμευσης θα επαναχρησιμοποιηθεί στα δωμάτια – κήπους.

Σε ό,τι αφορά στην κοινωνική βιωσιμότητα, ενσωματώνεται στην περιοχή μελέτης μία διακριτή ενότητα προσωρινής κατοίκησης που προορίζεται για ανθρώπους που θα εργάζονται στο συγκρότημα, θα συμμετέχουν σε εκδηλώσεις του κλπ. Με την επανακατοίκηση του χώρου της περιοχής μελέτης τα όρια παύουν να είναι πλέον εσωστρεφή, ενώ οι δημόσιοι χώροι είναι ανοικτοί προς όλες τις ηλικιακές και πληθυσμιακές ομάδες. Επιπλέον, μέσω της συμμετοχής πολιτών στις αστικές καλλιέργειες δίνεται η δυνατότητα παραγωγής φαγητού σε μικρή κλίμακα για απόρους. Ακόμη, μέσω της παρακολούθησης των πολιτιστικών δρώμενων ανυψώνεται το πνευματικό επίπεδο και μέσω της εκπαίδευσης στη διαχείριση του νερού όλες οι κοινωνικές ομάδες γίνονται στην πράξη κοινωνοί της βιωσιμότητας.

Τέλος, πέραν των παραπάνω δύο πυλώνων που υποστηρίζουν και την οικονομική βιωσιμότητα, η πρόταση στοχεύει στην προσέλκυση νεοφυών επιχειρήσεων και δίνει έμφαση στη δημιουργικότητα που μπορεί να εκφραστεί μέσω των προτεινόμενων πολλαπλών χρήσεων των κτηρίων του συγκροτήματος. Σημαντική κρίνεται η άμεση συνύπαρξη με το Νέο Λιμάνι που αποτελεί πύλη εισόδου από την Αδριατική. Η περιοχή μελέτης θα αποσυμφορήσει το Λιμάνι και θα λειτουργήσει ως επιχειρησιακό κέντρο, καθώς θα πλαισιώνει τις οικονομικές του δραστηριότητες. Το σχέδιο οικονομικής βιωσιμότητας συμπληρώνει η επιλογή υλικών με μεγάλη αντοχή στο χρόνο και σχετικά μικρό κόστος συντήρησης, όπως για παράδειγμα τα υλικά των σκληρών δαπέδων.

Βιβλιογραφία

A. Αδημοσίευτες πηγές

- Γεωπληροφορική Δήμου Πατρέων, Ψηφιοποιημένο αρχείο.
- Προσωπικό αρχείο Παπαευθυμίου Ξενοφώντα.

B. Δημοσιευμένες πηγές

- Γεωργακοπούλου Πόλυ, Δροσόπουλος Κώστας, Καραθανάση Ιωάννα, Παπαδόπουλος Νίκος, «Ε.Γ.Λ. Χαρτοποιία Δυτικής Ελλάδος Α.Ε.», *Καταγραφή – Αποτύπωση μη λειτουργουσών βιομηχανιών στην περιοχή Πατρών*, ΤΕΕ, Πάτρα: 1999.
- ΤΙC C I H, Δήμος Βόλου, ΤΕΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ΠΙΟΠ, *Το τέλος των γιγάντων. Βιομηχανική κληρονομιά και μετασχηματισμοί των πόλεων*, Πρακτικά 5ης Πανελλήνιας Επιστημονικής Συνάντησης ΤΙC C I H, Βόλος: 2010.
- Ε.Μ.Π. - ΕΙΕ, *Ιστορικός Βιομηχανικός Εξοπλισμός στην Ελλάδα (= Industrial Historical Equipment in Greece)*, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΜΠ, 1998.
- Καλαμιώτης Ιωάννης - Καρύδη Αγγελική, *Αμήχανη πόλη*, Ερευνητική εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα: 2014.
- Κορκού Μαρία, *Αστική αναγέννηση περιοχών σε συρρίκνωση σε μεσαίου μεγέθους πόλεις: η περίπτωση της πρώην βιομηχανικής ζώνης της Πάτρας*, Διπλωματική εργασία, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη: 2018.
- Κοσκινά Αγγελική, *Μετασχηματισμοί Βιομηχανικού Τοπίου Ακτής Δυμαίων Πάτρας. Μελέτη προφορικής ιστορίας*, Διπλωματική εργασία, ΕΑΠ, Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας, Πάτρα: 2018.
- Λάζαρη Καλλιόπη - Δανάη, *Αστική ένταξη και επανάχρηση της βιομηχανίας Λαδόπουλου στην Πάτρα*, Διπλωματική εργασία, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ, Αθήνα: 2010.
- Σαραφόπουλος Νικόλαος, *Ιστορικό Λεύκωμα Αχαϊκής Βιομηχανίας 1825 – 1975*, Έκδοση Επιστημονικού Πάρκου Πατρών, Πάτρα: 2008.
- ΤΕΕ Τμήμα Δυτικής Ελλάδος – Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Νομού Αχαΐας, *Πάτρα – Λιμάνι και θαλάσσιο μέτωπο*, Ημερίδα, Πάτρα: 2008.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

- Τραΐου Ελευθερία (επιμ.), *Αφιέρωμα στην Πάτρα*, Η Καθημερινή «Επτά Ημέρες», Αθήνα: 21/2/1999.
- Φαρμάκη Χριστίνα, *Προτάσεις αστικής αναζωογόνησης του θαλασσίου μετώπου της πόλης της Πάτρας, σε συνδυασμό με την υλοποίηση του Ν. Λιμένα, στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης*, Διπλωματική εργασία, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος: 2017.
- Van Balen Koenraad, *The Nara Grid: An Evaluation Scheme Based on the Nara Document on Authenticity*, APT bulletin, 2008, Vol. 49, pp. 39 – 45.

Γ. Διαδικτυακές πηγές

- ««Ανάσα» στην Πάτρα από την αξιοποίηση του πρώην εργοστασίου της Χαρτοποιίας Λαδόπουλου», *εφημερίδα Πρώτο Θέμα*, 8/5/2019, <https://www.protothema.gr/greece/article/888442/anasa-stin-patra-apo-tin-axiopoisi-tou-proin-ergostasiou-tis-hartopoiias-ladopoulos/> (Προσπελάστηκε 5/5/2021).
- Ε.Γ. Λαδόπουλος. Ένα αρχιτεκτονικό πτώμα διηγείται, <http://egladopoulos.blogspot.com/>, 2007 (Προσπελάστηκε 5/5/2021).
- «ΕΓΛ – Χαρτοποιία Λαδόπουλου: μια φωτογραφική εμπειρία», *Digital Photography Forum*, <https://www.dpgr.gr/forum/index.php?topic=25623.0> (Προσπελάστηκε 5/5/2021).
- Μακρυγένη Ελευθερία, «Η βιομηχανική Πάτρα που χάθηκε και η κληρονομιά της που ακόμα χάνεται - Ο Ξενοφών Παπαευθυμίου προτείνει λύση», *The Best*, 25/2/2019, <https://www.thebest.gr/article/519257-> (Προσπελάστηκε 5/5/2021).
- Παπαευθυμίου Ξενοφών, «Χαρτοποιία Ε.Γ. Λαδόπουλου (ΕΓΛ)», *Ψηφιακή συλλογή «Διογένεια»*, <http://diogeneia.library.upatras.gr/en-patrais/exoteriko-ladopoulos-8>.
- «Πάτρα: Οι χείμαρροι και τα ποτάμια που καθάρισε ο δήμος για να μην έχουμε πλημμύρες», *The Best*, 1 Οκτωβρίου 2016, <https://www.thebest.gr/article/409248-> (Προσπελάστηκε 5/5/2021).

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

- «Το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του εργοστασίου «Λαδόπουλος» στην Πάτρα», *The Best*, 17 Αυγούστου 2019, <https://www.thebest.gr/article/497278-> (Προσπελάστηκε 5/5/2021).
- *The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage, Greece*, <https://ticcih.org/greece/> (Προσπελάστηκε 5/5/2021).

Δ. Συζητήσεις - Προφορικές μαρτυρίες

- Παπαευθυμίου Ξενοφώντας, Μουσειολόγος, Συντηρητής έργων τέχνης και Συγγραφέας, 7 και 28/1/2021.
- Σαραφόπουλος Νικόλαος, Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός, 20/2/2021.

Ε. Documentary - podcast

- Αγριαντώνη Χριστίνα, Δεσποινιάδου Βαρβάρα, Σαραφόπουλος Νίκος, «Πάτρα», *Αμήχανη Βιομηχανία*, αφιέρωμα της ΕΡΤ, Αθήνα 1999, https://www.youtube.com/watch?v=vLqs8TFvOb0&t=1s&ab_channel=PipisCerrone (Προσπελάστηκε 5/5/2021).
- Ψωμάς Πέτρος, «8^ο επεισόδιο - Νίκος Σαραφόπουλος», *Πόπως πτυχές*, <https://podpatras.gr/επεισόδιο-008-νίκος-σαραφόπουλος/> (Προσπελάστηκε 5/5/2021).

ΣΤ. Διεθνείς Χάρτες

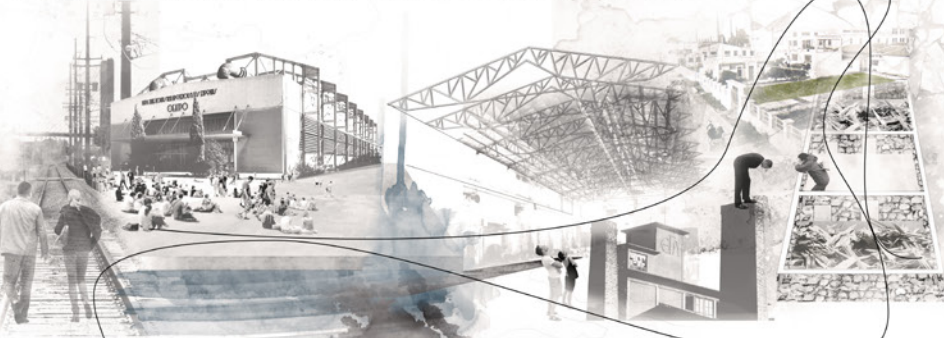
- ICOMOS, *The Nara Document on Authenticity*, Nara: 1994.
- TICCIH, *The Nizhny Tagil Charter For The Industrial Heritage*, Moscow: 2003.

PT10092001

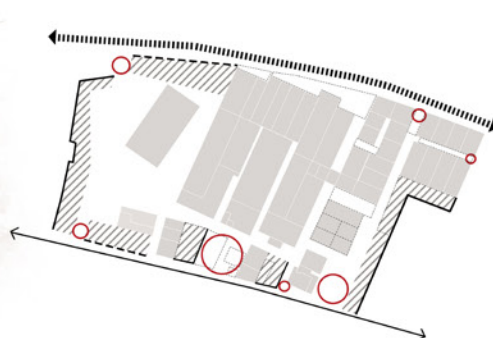
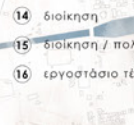
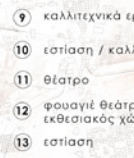
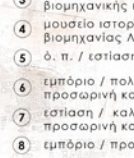
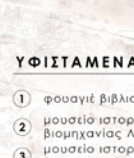
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ
ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Γ.Λ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΕΧΕΙΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΙΑ ΣΕ ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΑ ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ

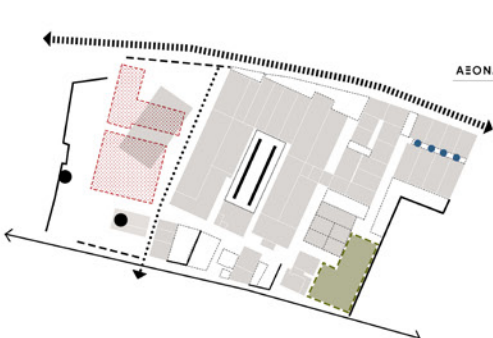

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

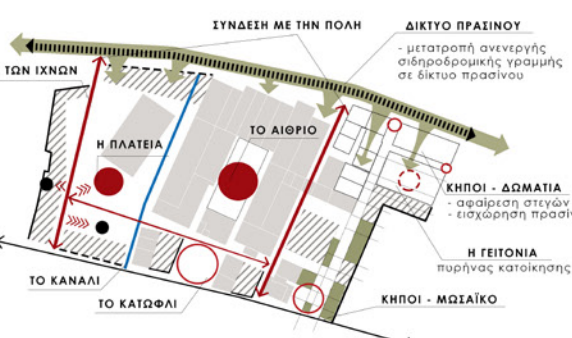
1. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ
- ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ ΡΥΘΜΟΥ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ
- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΟΡΙΟΥ ΜΕ ΤΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟ
- ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΤΩΦΛΙΩΝ

κατεδάφιση
πύκνωση
κλειστό όριο
ανοιχτό όριο
κατώφλι

2. ΙΧΝΗΛΑΤΗΣΕΙΣ
ορατά ίχνη
αρτεσιανά πηγάδια
βιομηχανικά κατάλοιπα
τάφρος μηχανών

αόρατα ίχνη
κλύφος αποθήκης
σχετός
κήπος

3. [ΕΠΑΝΑ]ΣΥΝΔΕΙΞΕΙΣ + ΣΥΝΑΡΜΟΓΕΣ
ΣΥΝΔΕΙΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ
ΔΙΚΤΥΟ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
- μετατροπή ανενεργής σιδηροδρομικής γραμμής σε δίκτυο πρασίνου
- Η ΠΛΑΤΕΙΑ
- ΤΟ ΑΙΘΡΙΟ
- ΤΟ ΚΑΝΑΛΙ
- ΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ
- ΚΗΠΟΙ - ΔΩΜΑΤΙΑ
- αφαίρεση στεγών
- εισχώρηση πρασίνου
- Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ
- πυρήνας κατοίκησης
- ΚΗΠΟΙ - ΜΩΣΑΪΚΟ

πύκνωση
κλειστό όριο
ανοιχτό όριο
κεντροβαρικό σημείο
εσωστρεφής πυρήνας
κατώφλι
βιομηχανικά κατάλοιπα

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΙΣΜΟΥ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΚΤΗΡΙΑ

- 1 φουαγιέ βιβλιοθήκης / βιβλιοθήκη
- 2 μουσείο ιστορίας βιομηχανίας Λαδοπούλου
- 3 μουσείο ιστορίας βιομηχανικής κληρονομιάς Πατρών
- 4 μουσείο ιστορίας βιομηχανίας Λαδοπούλου
- 5 ό. π. / εστίαση
- 6 εμπορικό / πολιτιστικοί σύλλογοι / προσωρινή κατοίκηση
- 7 εστίαση / καλλιτεχνικά εργαστήρια / προσωρινή κατοίκηση
- 8 εμπορικό / προσωρινή κατοίκηση
- 9 καλλιτεχνικά εργαστήρια
- 10 εστίαση / καλλιτεχνικά εργαστήρια
- 11 θέατρο
- 12 φουαγιέ θεάτρου & εκθεσιακού χώρου / εκθεσιακός χώρος / διοίκηση
- 13 εστίαση
- 14 διοίκηση
- 15 διοίκηση / πολιτιστικοί σύλλογοι
- 16 εργοστάσιο τέχνης

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ

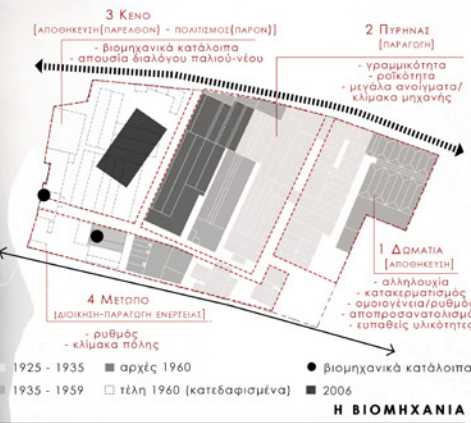
- 17 καλλιτεχνικά εργαστήρια
- 18 εμπορικό
- 19 φουαγιέ μουσείου ιστορίας βιομηχανίας Λαδοπούλου
- 20 διοίκηση
- 21 22 23 24 25 26 προσωρινή κατοίκηση
- 27 διοίκηση
- 28 είσοδος εξόδου χώρου στάθμευσης

ΤΟ ΠΑΡΚΟ

α	το Αίθριο	η	τα Πηγάδια
β	η Πλατεία	θ	το Κανάλι
γ	το Κατώφλι	ι	ο Κήπος των Αρωμάτων
δ	το Μωσαϊκό	κ	το Μονοπάτι των Ιχνών
ε	τα Δωμάτια	λ	η Μηχανή
στ	η Γειτονιά	μ	Πράσινες «Γραμμές»
ζ	οι Δεξαμενές	ν	στάση λεωφορείου

ΥΛΙΚΑ

λείος γρανίτης	αποθεσπονημένο κεραμικό δάπεδο
αβρός γρανίτης	βροσταλωτό δάπεδο
υδατοπερατό γκρι σκυρόδεμα	κροκάλες κατεδάφισης
υδατοπερατό άσπρο σκυρόδεμα	διάρτητο μεταλλικό πλέγμα
υδατοπερατό αβρό σκυρόδεμα	τεχνητή ξυλεία
κυβόλιθοι	φωτεινό δώμα

3 ΚΕΝΟ
[ΑΠΟΦΥΓΗΤΗ(ΠΑΡΕΛΘΟΝ) - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ(ΠΑΡΟΝ)]
- βιομηχανικό κατάλοιπο
- απουσία διαλόγου παλιού-νέου

2 ΠΥΡΗΝΑΙ
[ΠΑΡΑΓΟΓΗ]
- γραμμικότητα
- ραϊκότητα
- μεγάλα ανοίγματα/
- κλίμακα μηχανής

1 ΔΩΜΑΤΙΑ
[ΑΠΟΦΥΓΗΤΗ]
- αλληλουχία
- κατακερματισμός
- ομοιογένεια/ρυθμός
- αποπροσανατολισμός
- ευπαθείς υλικότητες

4 ΜΕΤΩΠΟ
[ΔΙΔΟΙΚΗ-ΠΑΡΑΓΟΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ]
- ρυθμός
- κλίμακα πόλης

1925 - 1935 ■ αρχές 1960
1935 - 1959 □ τέλη 1960 (κατεδαφισμένα) ■ 2006

βιομηχανικά κατάλοιπα

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

αρτεσιανά πηγάδι
ρέμμα
τάφρος
χαρτοποιητικής μηχανής

δεξαμενή νερού
αντλιοστάσιο
σχετός

ΤΟ ΝΕΡΟ

Ο ΚΗΠΟΣ

ιστορικό κέντρο

αποσυμφόρηση προς επιχειρησιακό κέντρο

Επιχειρησιακό κέντρο

Χαρτοποιία Ε.Γ. Λαδοπούλου

βιομηχανικά κελόφ

πρώην εργατικές κατοικίες

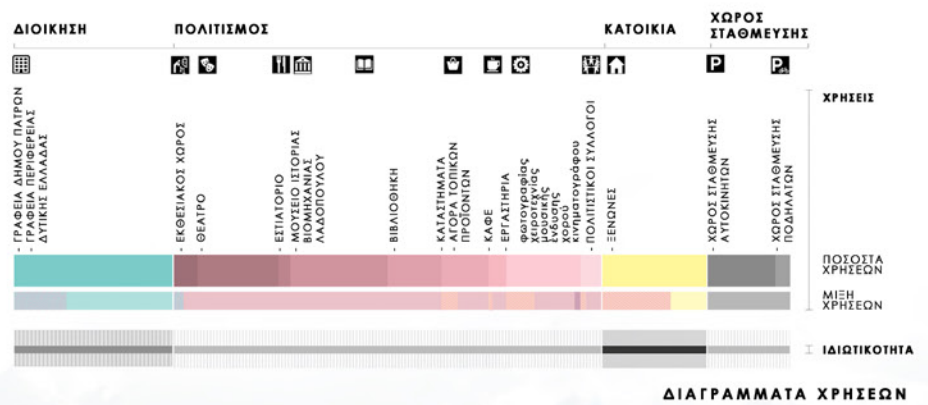
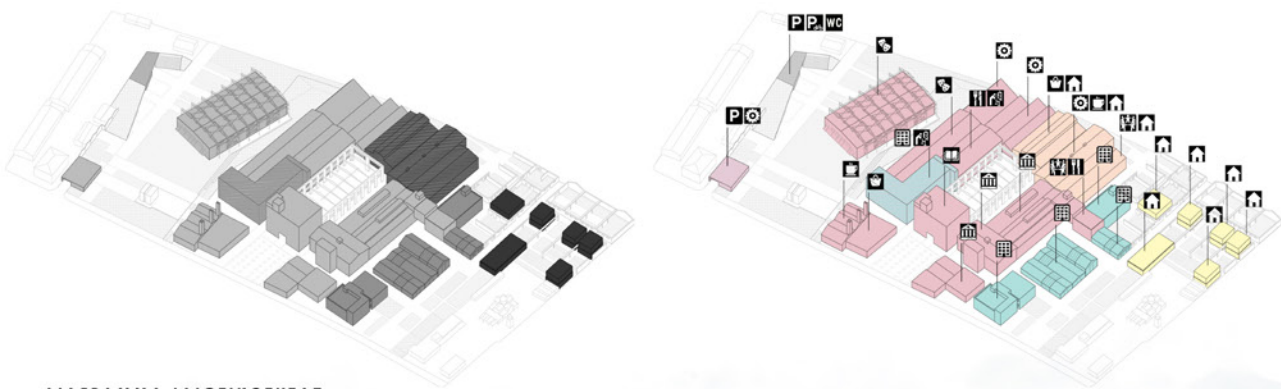
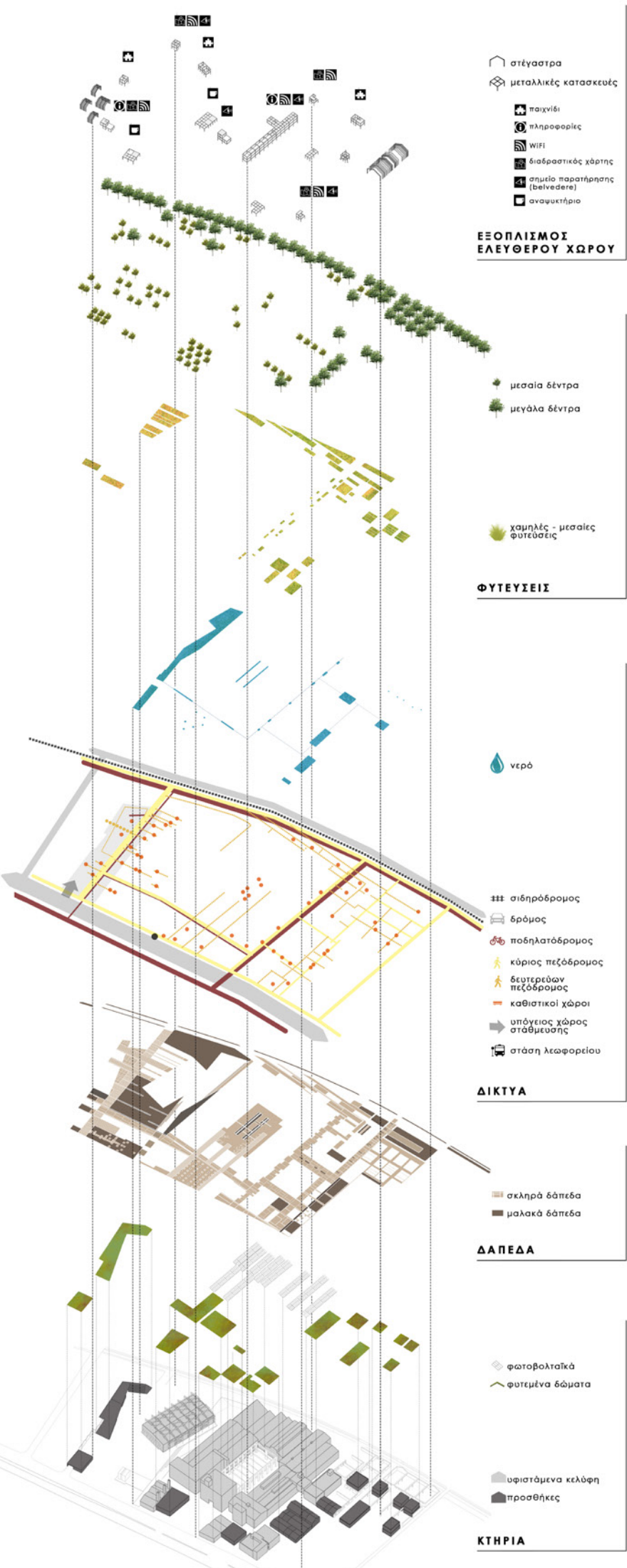
σιδηρόδρομος

Ακτή Δυμαίων

Η ΠΟΛΗ

Γλαύκος

ΑΝΑΛΥΣΗ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΤΟΜΗ Α - Α'
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

